

Lokaal sportbeleid de maat genomen

NISB/s-0358/08/JHG/los
Bennekom, september 2008

Deze uitgave is tot stand gekomen met medewerking van NISB, Halewijn Onderzoek en Interpretatie en het W.J.H. Mulier Instituut

Auteurs: Jeroen Hoyng, Gilian Halewijn, Fons Kemper en Remco Hoekman

Halewijn
Onderzoek & Interpretatie

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
VOORWOORD	3
SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Raamwerk	6
1.3 Leeswijzer	7
2. ONDERZOEKSOPZET	8
2.1 Doel en vraagstelling van het onderzoek	8
2.2 Veldwerk	8
2.3 Analyse	8
3. TOTSTANDKOMING SPORT- EN BEWEEGBELEID	10
3.1 Wie heeft een nota sport en bewegen?	10
3.2 Wie is de penvoerder voor de nota sport en bewegen?	11
3.3. Is sport- en beweegbeleid interactief tot stand gekomen?	11
3.4. Is sport- en beweegbeleid intersectoraal?	13
3.5 Rol van de gemeente	14
4. DOELSTELLINGEN SPORT- EN BEWEEGBELEID	16
4.1 Sportstimulering	16
4.2 Gezonde actieve leefstijl	17
4.3. Maatschappelijke waarde van sport	18
4.4 Ondersteuning sport- en beweegaanbieders	19
4.5 Sport en Onderwijs	20
4.6 Sportaccommodaties	21
4.7 Sport- en speelruimte in de wijk	22
4.8 Recreatie	23
4.9 Sport- en beweegevenementen	24
4.10 Topsport- en talentondersteuning	24
5. MONITORING EN EVALUATIE VAN SPORT- EN BEWEEGBELEID	26
5.1 Welke metingen worden er gedaan?	26
5.2 Operationele doelen	27
5.3 Welke sport- en beweegindicatoren worden er gebruikt?	29
6. VERVOLG LANDELIJKE IMPULSEN	31
6.1 Breedtesport Impuls	31
6.2 Stimuleringsregeling Buurt-Onderwijs-Sport	32
6.3 Toekomstige nota sport en bewegen	32
7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	33
8. BRONNEN	35
BIJLAGEN	36
Bijlage 1 Factsheet Beleidswijzer Sport en Bewegen	37
Wat is de Beleidswijzer Sport en Bewegen?	37
Voor wie is de Beleidswijzer Sport en Bewegen bedoeld?	37
Bijlage 2 Factsheet Menukaart Sport en Bewegen	38

VOORWOORD

Sport (en bewegen) wordt in de 21^e eeuw omarmd door het landelijke beleid. Een vernieuwde sportnota (Tijd voor sport; Bewegen, Meedoen, Presteren) en diverse nationale regelingen (o.a. BOS-impuls, Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, Impuls brede scholen, sport en cultuur) zijn daar ondermeer het bewijs van. De recentste beleidsbrief sport van het ministerie van VWS (VWS 2008) start met de volgende woorden: "Sport heeft een duidelijke plaats gekregen in het beleidsprogramma 2007-2011 *Samen werken, samen leven*. Het kabinet acht sport van groot belang voor de samenleving. Daarbij staat de intrinsieke waarde van sport voorop. Het kabinet steunt de sport vooral om de maatschappelijke waarden waaraan sport een bijdrage levert". Zelfs de Europese unie komt met een *Witboek sport (2007)*. De vraag is dan hoe sport (en bewegen) op lokaal niveau in het Nederlandse beleid is verankerd?

NISB is eind 2007 een onderzoek gestart naar sport (- en beweeg)beleid van de Nederlandse gemeenten. Met behulp van de provinciale sportraden hebben vele gemeenten de vragenlijst ingevuld waarvoor zij allen als beloning een Beleidswijzer Sport en Bewegen ontvangen. Halewijn Onderzoek en Interpretatie heeft vervolgens NISB ondersteund met de analyse en in samenwerking met het Mulier Instituut is uiteindelijk deze eindrapportage geschreven. Mijn dank gaat uit naar al deze organisaties voor hun medewerking.

Jeroen Hoyng

SAMENVATTING

In het kader van haar taken bij de ondersteuning van lokaal sportbeleid heeft NISB onderzoek laten doen naar de stand van zaken van gemeentelijk sport- en bewegbeleid. Al bijna tien jaar voert de rijksoverheid een stimuleringsbeleid op het terrein van sport en bewegen waarbij wordt beoogd dat gemeenten tot meer inspanningen op dit gebied komen. Dit beleid heeft onder meer vorm gekregen in de zogenoemde Breedtesportimpuls (BSI) en de stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs, Sport (BOS) respectievelijk gestart in 1999 en 2005. De rijksoverheid heeft met de impulsen niet alleen voor ogen dat sport en bewegen hoger op de lokale beleidsagenda komt, maar ook dat het lokale beleid naar inhoud en vormgeving wordt verbeterd.

NISB heeft als landelijk kenniscentrum de taak gemeenten bij de beleidsontwikkeling te ondersteunen. Daarvoor zijn er de afgelopen jaren onder andere twee methodische handreikingen ontwikkeld: de *Beleidswijzer Sport en Bewegen* en de *Menukaart Sport en Bewegen*. De beleidswijzer reikt een stappenplan aan voor de systematische ontwikkeling, realisatie en evaluatie van beleid. De menukaart geeft een overzicht van actuele beleidsthema's voor het terrein sport en bewegen. Beide handreikingen vormden de basis voor een vragenlijst waarmee inzicht verkregen kon worden in de stand van het lokale sportbeleid.

Alle gemeenten in Nederland zijn benaderd om de vragenlijst in te vullen, evenals de stadsdelen van Amsterdam en Rotterdam. Hiervan hebben er 191 gerespondeerd (41%), waarbij de gemeenten met een omvang tussen 50 en 250 duizend inwoners relatief vaker dan kleinere of grotere gemeenten. Een groot aantal aspecten van gemeentelijk sportbeleid wordt in het onderzoek in beeld gebracht. Het gaat om verschillende, veelal kwalitatieve, kenmerken van het beleid zoals: vastlegging, verantwoording van keuzen, structuur en samenhang, draagvlak, (intersectorale) inbedding, uitvoerbaarheid, evaluatie en continuïteit van het beleid. Wat de ontwikkeling en vastlegging van het sportbeleid betreft, heeft ruim driekwart van de gemeenten anno 2007 doelstellingen op het gebied van sport en bewegen expliciet geformuleerd. Bij 58 procent van de gemeenten staan die beschreven in een eigenstandige sportnota. Deze sportnota's zijn in twee van de drie gevallen opgesteld door beleidsmedewerkers van de gemeente zelf. Bij de totstandkoming van het beleid zijn sportorganisaties vaak betrokken. De invloed is echter beperkt. In ruim twee van de drie gevallen is er sprake van consultatie van de sportorganisaties of advies vragen over het concept van een sport- en bewegnota. Burgers worden veel minder vaak betrokken. Op het punt van de inbedding in en verbinding met ander lokaal beleid blijkt sport- en bewegbeleid in de meeste gevallen via een intersectorale consultatie tot stand gekomen. Vooral de sectoren jeugd, welzijn, gezondheid en ouderen worden vaak betrokken. Bij grotere gemeenten is de intersectorale consultatie veelal breder dan bij kleine gemeenten. De rol die gemeenten voor zichzelf zien op het terrein van sport- en bewegen is in vrijwel alle gevallen te typeren als voorwaardenscheppend. Daarnaast ziet driekwart van de gemeenten ook een meer directe vaak sturende rol: ondersteunen, stimuleren of regisseren.

Bij de gemeenten die het sport- en bewegbeleid hebben vastgelegd (ruim driekwart) is nagegaan welke inhoudelijke thema's in de gemeentelijk beleidsdoelstellingen aan bod komen. Als we deze doelstellingen nader bezien, blijkt dat gemeentelijk sport- en bewegbeleid vrijwel nergens meer uitsluitend accommodatiebeleid is. Doelen gericht op sportstimulering, stimulering van actieve leefstijl en maatschappelijke participatie zijn bij negen van de tien gemeenten opgenomen. Veruit het vaakst is het beleid op deze terreinen gericht op de doelgroep jeugd. Ook senioren krijgen relatief veel aandacht. Sociale cohesie krijgt in het beleid van driekwart van de gemeenten aandacht. De inhoud van het beleid van grote gemeenten is aanzienlijk breder dan dat van veel kleinere gemeenten.

Beleidsvoornemens in de sfeer van buitenschoolse opvang, ruimtelijke voorzieningen, evenementen en topsport worden bij deze gemeenten relatief veel vaker genoemd.

Voor die gemeenten die metingen verrichten om het beleid te monitoren en te evalueren, is sportparticipatie – het deelnemen aan sport – in de meeste gevallen als indicator gebruikt. Zestig procent van de gemeenten peilt hiernaar. Dit gebeurt overigens lang niet altijd volgens een methodiek die (landelijke) vergelijking mogelijk maakt. Eenderde van de gemeenten doet aan tevredenheidmetingen voor het sportaanbod en/of sportaccommodaties. Andere vormen van meting komen bij ten hoogste een vijfde van de gemeenten voor. Dat er niet zo veel gemeten wordt, is mogelijk mede een gevolg van het feit dat de helft van de gemeenten haar prestaties niet in meetbare termen formuleert. Bij nog geen vijf procent is dit voor alle doelstellingen gebeurd, bij 45 procent zijn slechts enkele doelstellingen in meetbare termen gegoten.

Wat de continuïteit van het breedtesportbeleid betreft, blijkt dat ruim de helft van de deelnemers aan de landelijke BSI een vervolg heeft gegeven aan de BSI, maar dat drie van de tien deelnemende gemeenten dat in afgeslankte vorm heeft gedaan. Geconcludeerd kan worden dat sport en bewegen als beleidsterrein een plaats heeft gekregen in het lokale beleid. Sport en bewegen wordt daarbij niet meer alleen als doel op zich zelf gezien, maar ook als een uitstekend middel voor het oplossen van maatschappelijke problemen. Dat heeft ertoe bijgedragen dat sport en bewegen goed is verankerd in het lokaal beleid. Daarmee is overigens niet gezegd dat er duurzaam aandacht is voor specifieke doelen en thema's, zoals beoogd met de landelijke beleidsimpulsen. Na de impuls loopt die aandacht, op zijn minst in budgettaire omvang, duidelijk terug. Dit is mogelijk mede het gevolg van het gebrek aan inzicht in de effecten van het gevoerde beleid. Enerzijds heeft dat te maken met de wijze waarop de meeste beleidsdoelstellingen zijn geformuleerd: meer 'intentioneel' dan 'operationeel'. Anderzijds moet meer gestructureerd en planmatig vorm worden gegeven aan monitoring en evaluatie op gemeentelijk niveau. Het verdient dan ook aanbeveling om op een systematische wijze deze en andere aspecten van de lokale beleidsontwikkeling voor sport en bewegen te blijven volgen.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Breedtesport Impuls (BSI) is een landelijke kwaliteitsimpuls, gericht op de agendasetting van sport en bewegen en een verbreding en kwaliteitsverhoging van (sport)beleid bij gemeenten. Vanaf 1999 hebben 318 (na gemeentelijke herindeling 306) gemeenten, 33 bonden en 12 provincies gebruik gemaakt van deze subsidieregeling van het ministerie van VWS. Inmiddels zijn bij veel gemeenten die deel hebben genomen aan de BSI de projecten afgerond. De laatste projecten lopen in 2008 en 2009 af. De BSI heeft een verbreding van het sport- en beweegbeleid teweeggebracht van, kort gezegd, louter sportaccommodatiebeleid tot meer sportondersteunings- en sportstimuleringsbeleid (Marktplan Adviesgroep, 2004). Het doel van een stimuleringsmaatregel is dat de initiatieven een vaste plaats krijgen in het reguliere lokale beleid. Deze duurzame verankering geldt ook voor gemeenten die deelnemen aan de - BSI opvolgende - impuls Buurt-Onderwijs-Sport (BOS). Ook deze regeling zet gemeenten aan om sport en bewegen als middel in hun lokale beleid te benutten. De eerste projecten van de BOS-impuls zijn recent beëindigd (eind 2007). In onderstaande tabel wordt een overzicht geboden van gemeenten die betrokken zijn (geweest) bij de landelijke impulsen. Het bereik van beide regelingen is zeer groot en daarmee ook het belang van een voortzetting op eigen kracht.

Tabel 1: *Overzicht aantal gemeenten betrokken bij BSI en BOS-impuls, 2007*
(Bron: Hoyng e.a. 2007)

Aantal gemeenten	Wel BSI	Geen BSI	Totaal
Wel BOS	188	42	230
Geen BOS	118	95	213
Totaal	306	137	443

1.2 Raamwerk

Om gemeenten te ondersteunen bij het structureel maken van de in de afgelopen jaren genomen beleidsinitiatieven heeft NISB een tweetal instrumenten ontwikkeld, te weten de *Beleidswijzer Sport en Bewegen* en de *Menukaart Sport en Bewegen*. Deze instrumenten bieden de mogelijkheid om als toetsingskader gebruikt te worden bij het in kaart brengen van het gemeentelijke sport- en beweegbeleid.

De *Beleidswijzer Sport en Bewegen* is een stappenplan gebaseerd op verschillende fasen en bijbehorende onderdelen voor het opzetten van lokaal sport- en beweegbeleid.

- Voorbereiding: Keuze voor een sport- en beweegnota; Draagvlak creëren;
- Analyse: Probleem- en situatieanalyse; Visie, outcome doelen en doelgroep;
- Uitvoering: Formuleren output doelen; Implementatie en uitvoering;
- Randvoorwaarden: Randvoorwaarden organisatie, partners en financiering;
- Evaluatie: Monitoring en evaluatie;
- Verankering: Hoe wordt het beleid voortgezet?

De *Menukaart Sport en Bewegen* vult de *Beleidswijzer* aan. Het is een checklist van thema's die in het sport- en beweegbeleid van een gemeente een plaats kunnen krijgen en reikt ingrediënten aan om het beleid vorm te geven.

De menukaart is een soort kapstok waaraan verschillende thema's hangen.

Hier volgen kort de hoofdthema's:

- Sportstimulering;
- Actieve leefstijl;
- Maatschappelijke waarde van sport;
- Sport en onderwijs;
- Sport- en beweegaanbieders;
- Sportaccommodaties;
- Sport- en speelruimte in de wijk;
- Recreatie;
- Evenementen;
- Topsport.

Met de *Menukaart* wordt de gemeente uitgedaagd om voor hun beleid deze thema's te overwegen en aan te geven: "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we doen?".

(Voor meer informatie zie www.menukaartsportenbewegen.nl)

Deze beide instrumenten hebben een grote rol gespeeld bij de ontwikkeling van de vraagstellingen voor dit onderzoek. Zij vormen het raamwerk op basis waarvan de vragenlijst voor de gemeenten is opgesteld. Beleidspraktijk en onderzoekbenadering zijn op deze wijze nauw op elkaar betrokken.

1.3 Leeswijzer

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 de onderzoeksopzet toegelicht. In hoofdstuk 3 is aandacht voor de totstandkoming van sport- en beweegbeleid. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de aanwezigheid van een sportnota of beleidsdoelstellingen op het gebied van sport en bewegen en in hoeverre deze nota of doelstellingen zijn ingebed en interactief tot stand gekomen zijn. In hoofdstuk 4 staan de doelstellingen van het sport- en beweegbeleid centraal. Aan de hand van de checklist van de *Menukaart Sport en Bewegen* wordt gekeken welke doelstellingen ten aanzien van sport- en beweegbeleid zijn geformuleerd door de gemeenten. Hoofdstuk 5 is gericht op de monitoring en evaluatie van het sport- en beweegbeleid. In dit hoofdstuk is aandacht voor de metingen die worden verricht en welke sport- en beweegindicatoren door gemeenten worden gebruikt. De landelijke impulsen - BSI en BOS - waar gemeenten mee van doen hebben worden in hoofdstuk 6 nader bekeken. Hierbij gaat de aandacht uit naar de continuering van de projecten binnen de gemeenten. Hoofdstuk 7 tenslotte, geeft een overzicht van de belangrijkste conclusies van het onderzoek. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor ontwikkeling van gemeentelijk sport- en beweegbeleid en de monitoring ervan.

2. ONDERZOEKSOPZET

2.1 Doel en vraagstelling van het onderzoek

In dit onderzoek willen we een antwoord geven op de volgende vragen:

- In welke mate hebben gemeenten hun sport- en beweegbeleid geformaliseerd in doelstellingen en beleidsdocumenten? Op welke manier is hun sport- en beweegbeleid tot stand gekomen?
- Welke rol zien gemeenten voor zichzelf in het sport- en beweegbeleid?
- Welke doelstellingen hebben gemeenten geformuleerd ten aanzien van sport en bewegen?
- In hoeverre monitoren en evalueren gemeenten hun sport- en beweegbeleid?
- Zijn gemeenten voornemens hun activiteiten in het kader van landelijke regelingen, als BSI en/of BOS, te continueren?

2.2 Veldwerk

Op basis van thema's uit de *Menukaart sport en bewegen* en onderdelen van de *Beleidswijzer sport en bewegen* zijn bovenstaande vragen verder uitgewerkt. De aldus opgestelde vragenlijst is door middel van een internetsite toegankelijk gemaakt voor gemeenten in november en december 2007. Vervolgens is, in samenwerking met de Provinciale Sportraden, een brief met deelnameverzoek naar sportambtenaren van alle gemeenten in Nederland en de stadsdelen van Amsterdam en Rotterdam gestuurd. De antwoorden zijn via de site www.menukaartsportenbewegen.nl in een databestand ondergebracht. Het verkregen databestand is vervolgens gevalideerd en op betrouwbaarheid getoetst¹.

2.3 Analyse

Van 191 (deel)gemeenten zijn bruikbare vragenlijsten ontvangen. Dit komt overeen met een respons van 41 procent. Als achtergrondvariabelen hebben we *gemeentegrootte*, *provincie* en *regio* toegevoegd aan het databestand. De regionale indeling is als volgt:

Noord:	Groningen, Friesland, Drenthe	(n = 41, 60%)
Oost:	Overijssel, Gelderland, Flevoland	(n = 32, 37%)
West:	Noord- en Zuid-Holland en Utrecht	(n = 71, 43%)
Zuid:	Zeeland, Brabant en Limburg	(n = 47, 39%)

Naar gemeentegrootte is een volgend onderscheid gemaakt:

Zeer kleine gemeenten:	kleiner dan 25.000 inwoners	(n = 94, 39%)
Kleine gemeenten:	tussen 25.000 en 50.000 inwoners	(n = 53, 39%)
Midden categorie gemeenten:	tussen 50.000 en 100.000 inwoners	(n = 24, 58%)
Middelgrote gemeenten:	tussen 100.000 en 250.000 inwoners	(n = 12, 57%)
Grote gemeenten (incl. stadsdelen):	groter dan 250.000 inwoners	(n = 8, 32%)

¹ Omdat er geen restricties waren op de invuldata hebben gemeenten ook looptijden van huidige lopende nota's in gevuld, die pas over een half jaar starten. Of andersom: toekomstige nieuwe te maken nota's die alweer een jaar lopen. Er zijn ook nota's zonder einddatum of begindatum. In het databestand zijn ook waarden terecht gekomen (door de programmering) wanneer er eigenlijk missing values zouden moeten staan. Vele data staan op 20 sept 2007 (de dag van oplevering van de digitale vragenlijst). Er is een validatie gedaan en daar waar noodzakelijk waarden op missing gesteld.

De middelgrote gemeenten in dit onderzoek zijn: Ede, Tilburg, Eindhoven, Dordrecht, Apeldoorn, Breda, Emmen, Haarlem, Enschede, Groningen, Nijmegen en Leiden. Onder de grote gemeenten vallen Den Haag, Amsterdam (centrale) Stad, vijf stadsdelen van Amsterdam en één stadsdeel uit Rotterdam.²

Vanaf paragraaf 3.2 wordt alleen gerapporteerd over de gemeenten (n=146) met een sportnota of met beleidsdoelstellingen voor sport- en bewegen in een andere nota. Hieronder is een overzicht gegeven van deze gemeenten uitgesplitst naar regio en gemeentegrootte.

Noord:	Groningen, Friesland, Drenthe	n = 31
Oost:	Overijssel, Gelderland, Flevoland	n = 25
West:	Noord- en Zuid-Holland en Utrecht	n = 56
Zuid:	Zeeland, Brabant en Limburg	n = 34
Zeer kleine gemeenten:	kleiner dan 25.000 inwoners	n = 61
Kleine gemeenten:	tussen 24.999 en 50.000 inwoners	n = 43
Midden categorie gemeenten:	tussen 49.999 en 100.000 inwoners	n = 22
Middelgrote gemeenten:	tussen 99.999 en 250.000 inwoners	n = 12
Grote gemeenten (incl. stadsdelen):	groter dan 250.000 inwoners	n = 8

² Wanneer in dit rapport gesproken wordt over *grote gemeenten*, dan worden hier ook de stadsdelen mee bedoeld.

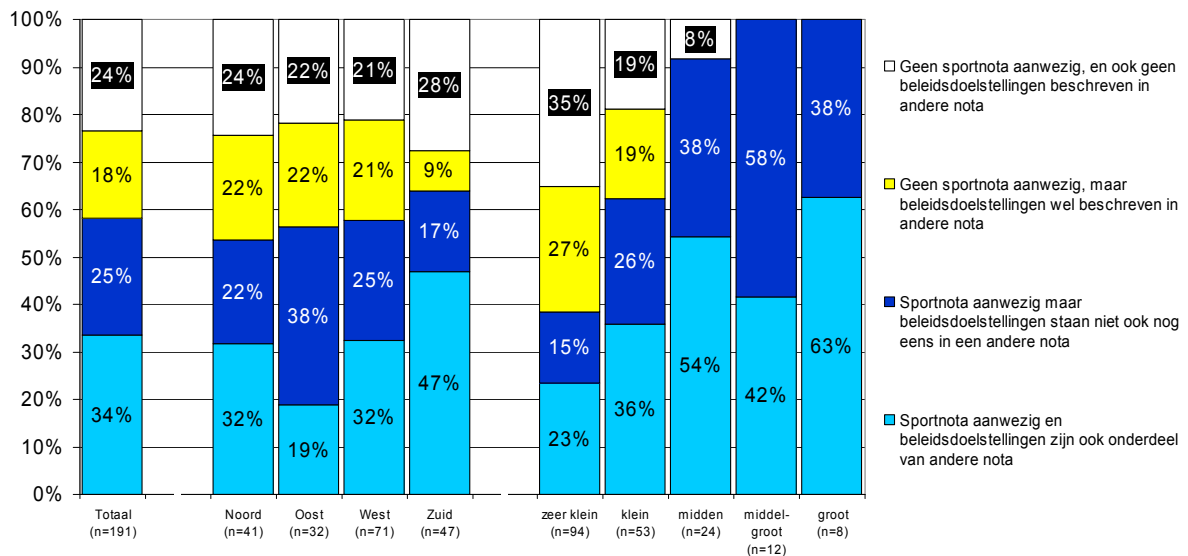
3. TOTSTANDKOMING SPORT EN BEWEEGBELEID

Aan de hand van een aantal vragen wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de beleidsvorming en de vormgeving van het sport- en beweegbeleid.

3.1 Wie heeft een nota sport en bewegen?

Op de vraag of gemeenten een beleidsnota sport (en bewegen) hebben, heeft 58 procent aangegeven dat dit het geval is. Bij 34 procent van deze gemeenten zijn beleidsdoelstellingen op dit terrein tevens onderdeel van een andere gemeentelijke nota. Een kwart van alle gemeenten heeft aangegeven niet over beleid (doelstellingen) te beschikken ten aanzien van sport en bewegen. Van de gemeenten met een sportnota, geeft 71 procent aan dat deze nota geldig is voor de komende jaren. De andere gemeenten (29%) verwijzen naar een sportnota uit het recente verleden. Uit figuur 1 is af te leiden dat vrijwel alle gemeenten boven de 50.000 inwoners een sport- en beweegnota hebben. Maar ook dat er een duidelijk verband is met de omvang van de gemeente. Bij de zeer kleine gemeenten heeft niet meer dan 38 procent van de gemeenten een sport- en beweegnota. Regio's onderscheiden zich ten aanzien van dit aspect nauwelijks van elkaar.

Figuur 1: Gemeenten met een sport- en beweegnota of beleidsdoelstellingen sport en bewegen naar regio en grootte, in procenten

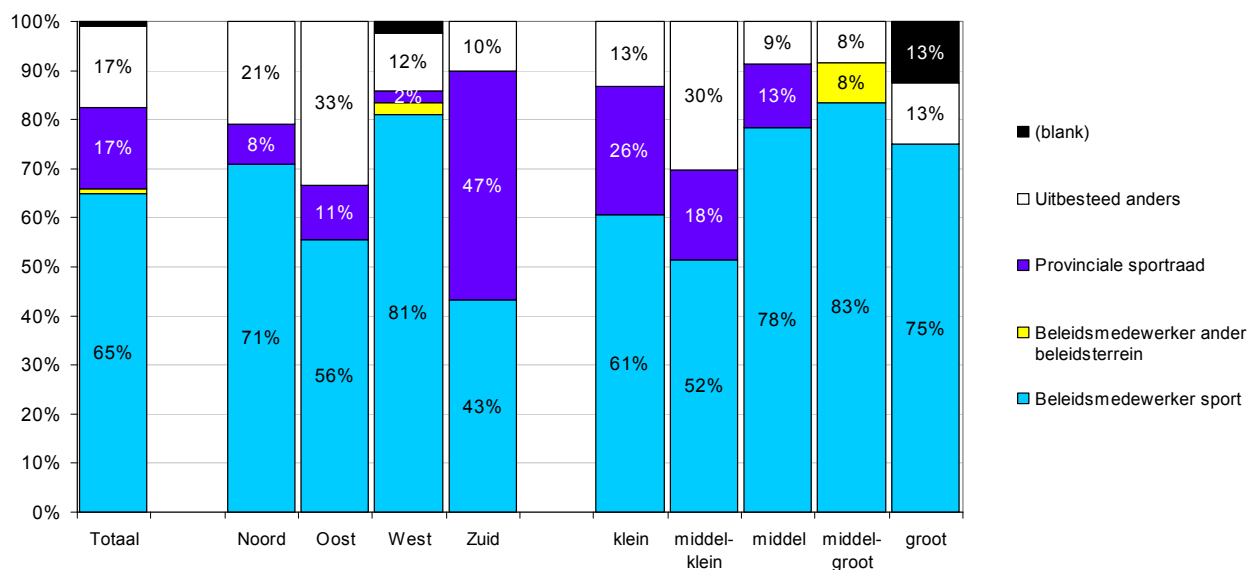
Figuur 1 laat zien dat sportbeleid niet per definitie vorm hoeft te krijgen in een sectorale sportnota. Gemeenten integreren meer dan eens sport- en beweegdoelstellingen in andere nota's (18%) of nemen een sportnota op als onderdeel van een 'grotere' beleidsnota (34%). Voor meer dan de helft van de gemeenten duidt dit op een groter wordende verbondenheid met aanliggende beleidsterreinen.

3.2 Wie is de penvoerder voor de nota sport en bewegen?

Binnen een gemeente kunnen verschillende afdelingen de penvoerder zijn van een sportnota, maar het is ook mogelijk dat het schrijven van een sportnota wordt uitbesteed aan een externe organisatie, zoals een provinciale sportraad.

Gemiddeld genomen wordt de sport- en beweegnota bij tweederde van alle gemeenten door eigen medewerkers geschreven. Per regio treden er behoorlijke verschillen op. In de regio Zuid zijn de provinciale sportraden veel vaker ingehuurd om een nota te schrijven dan in regio West. Dit heeft mogelijk te maken met het aantal grote gemeenten in regio West. Wanneer we immers kijken naar de omvang van de gemeenten, dan zien we dat het vooral de kleine gemeenten zijn die de provinciale ondersteuning inhuren. Grote gemeenten schrijven de nota in het merendeel van de gevallen zelf.

Figuur 2: Opstellers van de nota sport- en beweegbeleid

3.3 Is sport- en beweegbeleid interactief tot stand gekomen?

Interactieve beleidsontwikkeling is een beleidsproces waarbij een overheid in een zo vroeg mogelijk stadium burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven, en/of andere overheden bij het beleid betrekt, om in open wisselwerking en/of samenwerking met hen tot de voorbereiding, bepaling, de uitvoering en/ of de evaluatie van beleid te komen (Hagedoorn, Hampsink & Steenberg, 2007). In deze optiek worden vooral dialogische communicatiemiddelen ingezet om de samenwerking en open kennis- en informatie-uitwisseling te bevorderen.

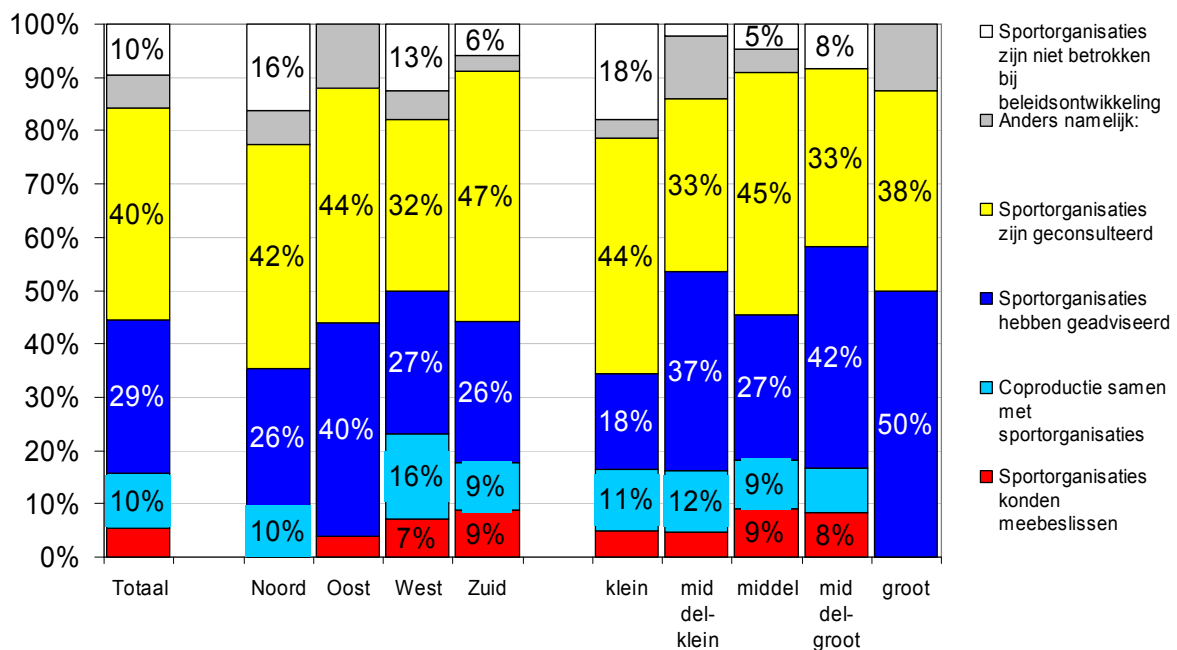
Interactieve beleidsontwikkeling is niet specifiek in een fase van de beleidscyclus te plaatsen, maar is meer een vanzelfsprekend element in het hele proces. Deze werkwijze is vooral gericht op draagvlak en meer betrokkenheid en benut mogelijkheden tot verrijking van het beleid. De participatie van burgers of sportorganisaties bij de planvorming kan op verschillende niveaus plaatsvinden. In deze analyse worden de volgende vier niveaus gebruikt:

1. Consulteren: Politiek en bestuur bepalen beleidsrichting. Burger/sportorganisatie is gesprekspartner. Resultaten zijn niet-verbindende bouwstenen voor beleid.
2. Adviseren: Politiek en bestuur laten burgers/sportorganisaties problemen en oplossingen formuleren. Ideeën hebben een volwaardige rol in beleidsontwikkeling.

3. Coproduceren: Politiek, bestuur en betrokkenen komen samen probleemagenda en oplossingen overeen. Politiek verbindt zich aan oplossingen bij de uiteindelijke besluitvorming.
4. Meebeslissen: Politiek en bestuur laten de besluitvorming over aan de burgers/sportorganisaties. Politiek neemt resultaten over, na toetsing aan randvoorwaarden.

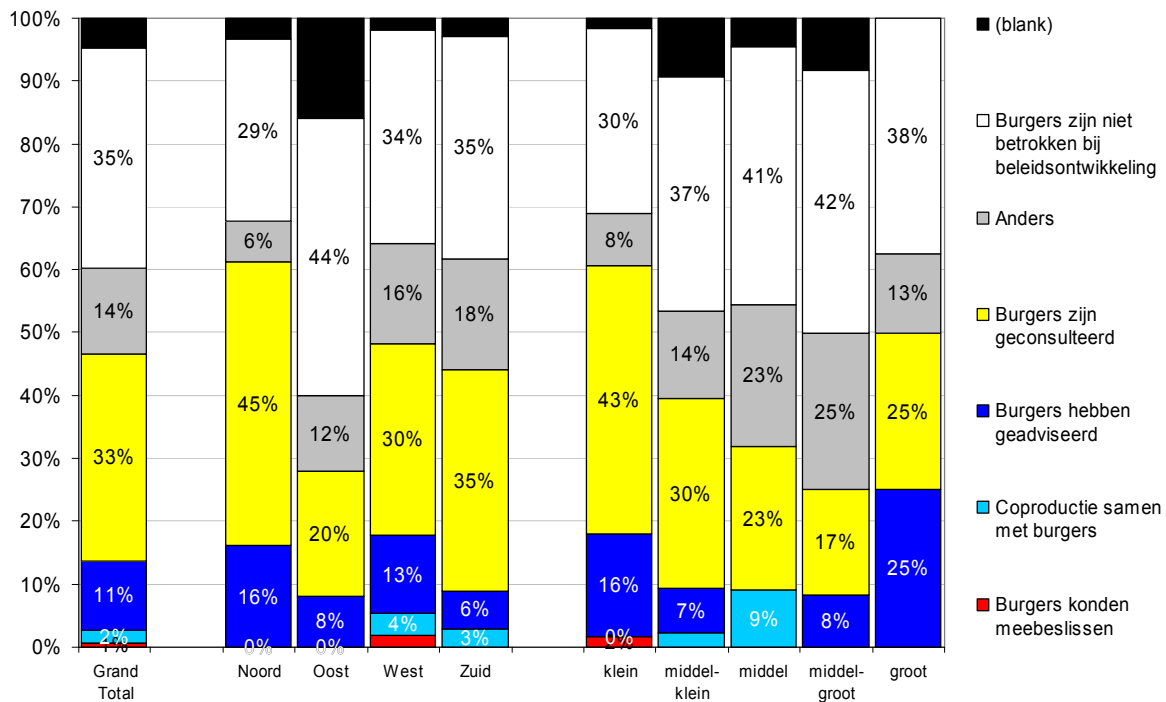
Figuur 3 beschrijft de mate waarin de beleidsontwikkeling op interactieve wijze is verlopen. Hierbij is gebruik gemaakt van bovenstaande indeling. Bij negentig procent van de gemeenten met sport- en beweegbeleid worden sportorganisaties betrokken bij de totstandkoming ervan. Dat is dan in de vorm van consultatie of advies. Er is maar een klein deel van de sportorganisaties dat 'echt' invloed heeft: meebeslissen (5%) of coproduceren (10%).

Figuur 3: De mate waarin sportorganisaties zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling

Met interactieve beleidsontwikkeling wordt eveneens beoogd de kloof tussen overheid en burgers kleiner te maken om zo een basis te leggen voor legitimiteit van het overheidsbeleid. Uit de analyse blijkt dat de burgers, in vergelijking met de sportorganisaties, minder vaak en intensief betrokken worden bij het beleidsvormingsproces. Bij zestig procent van de nota's hebben burgers op een of andere wijze een inbreng gehad. Die betrokkenheid gaat meestal niet verder dan consultatie. In figuur 4 is zichtbaar dat de rol van burgers groter is in de kleinere gemeenten. In de grote steden met een deelgemeente-structuur is dat ook zichtbaar.

Figuur 4: De mate waarin burgers zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling

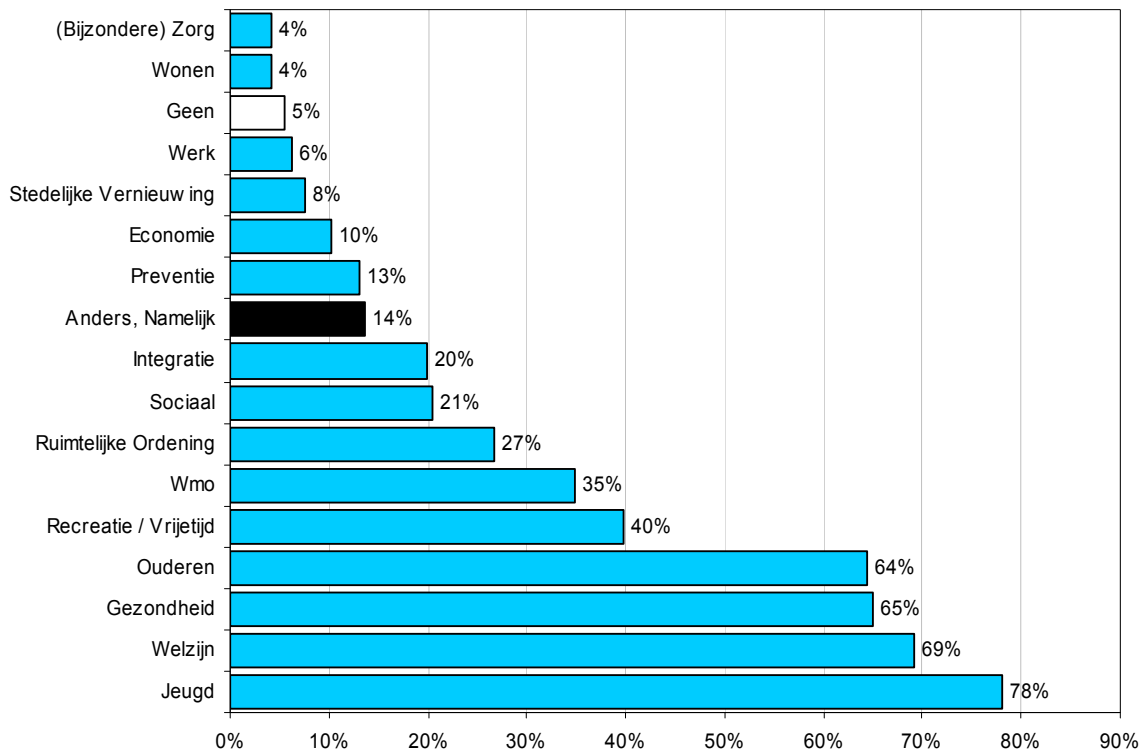

3.4 Is sport- en beweegbeleid intersectoraal?

In paragraaf 3.1 is al aangegeven dat doelstellingen voor sport en bewegen vaak ingebed zijn in andere nota's. De term *integraal* beleid wordt daar vaak aangekoppeld, *intersectoraal* dekt meestal beter de lading. Om dit verder te kunnen specificeren is in dit onderzoek gevraagd welke sectoren betrokken waren bij het tot stand brengen van sport- en beweegbeleid.

De meeste gemeenten hebben tenminste één afdeling betrokken bij het tot stand brengen van het sport- en beweegbeleid. Het meest betrokken, zo blijkt uit deze analyse (figuur 5), zijn de sectoren Jeugd, Welzijn, Gezondheid en Ouderen. Het belang van onderwijs is mogelijk onderschat omdat deze sector niet in het toonblad was opgenomen. Verschillende gemeenten hebben onderwijs ingevuld bij de categorie 'anders'. Nieuwkomer Wmo wordt door eenderde van de gemeenten betrokken bij het sport- en beweegbeleid.

Figuur 5: Percentage van de beleidsterreinen die samengewerkt hebben bij de ontwikkeling van het sport- en beweegbeleid

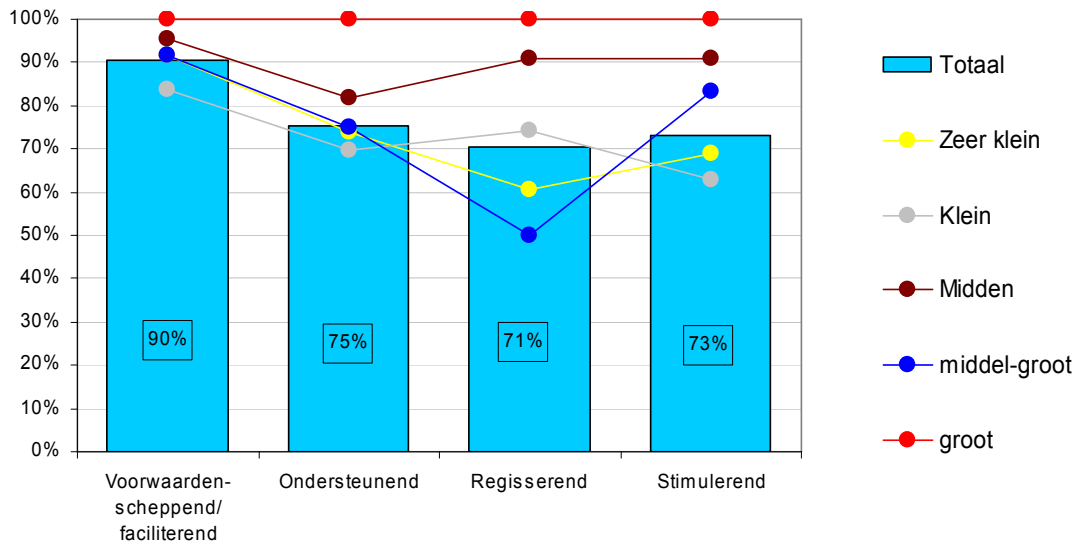

Een nadere analyse van deze gegevens toont aan dat het intersectorale karakter samenhangt met de gemeentegrootte. De meeste gemeenten (87%) betrekken tenminste één andere afdeling bij de ontwikkeling van sport- en beweegbeleid. De zeer kleine en kleine gemeenten hebben gemiddeld vier sectoren bij het sport- en beweegbeleid betrokken. De middencategorie gemeenten en de middelgrote gemeenten betrekken gemiddeld zes sectoren bij het beleid. De grote gemeenten (met stadsdelen) betrekken gemiddeld negen sectoren bij het tot stand brengen van sport- en beweegbeleid.

3.5 Rol van de gemeente

In *Sport in Nederland - een beleidsgerichte toekomstverkenning* lieten Van den Heuvel en Van de Poel (1999) zien dat betrokkenen bij sport- en beweegbeleid, een actieve rol voor de gemeente belangrijk achtten. De trend nadien is om (rijks)beleid meer vorm te geven in samenhang met de lokale overheid. De eerder genoemde impulsregelingen BSI en BOS bevestigen deze ontwikkeling naar meer beleidsvrijheid en initiatieven op lokaal niveau. Voor de gemeente betekent dit dat er nieuwe rollen op het terrein van sport- en beweegbeleid geïntroduceerd worden. Van de gemeente wordt steeds vaker verwacht dat zij optreedt als regisseur, stimulator en ondersteuner. De traditionele rol van de gemeente in het sportbeleid als voorwaardenscheppend of faciliterend wordt daarmee flink uitgebreid. Deze rolopvattingen zijn in figuur 6 weergegeven.

Figuur 6: Rol van gemeente naar gemeentegrootte

Het merendeel van de gemeenten vindt dat zij nog steeds een faciliterende en voorwaardenscheppende rol heeft. Maar bijna driekwart van de gemeenten erkent daarnaast ook een verderstreckende verantwoordelijkheid te hebben in de zin van regisseren, ondersteunen en stimuleren. Deze opvattingen zijn terug te vinden bij alle gemeenten ongeacht hun grootte. Een uitzondering moet voor de regisserende rol gemaakt worden: bij middelgrote gemeenten heeft die rol minder draagvlak dan bij de overige gemeenten.

4. DOELSTELLINGEN SPORT- EN BEWEEGBELEID

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de thema's of onderwerpen die in de sport- en beweegnota's van de gemeenten aan de orde komen. We gebruiken hiervoor de onderdelen die in de eerdergenoemde *Menukaart Sport en Bewegen* beschreven staan. Per onderwerp of thema wordt aangegeven wat er onder verstaan wordt en in welke mate dit onderdeel in het gemeentelijke beleid is opgenomen. Hier wordt alleen gerapporteerd over gemeenten die sport- en beweegbeleid hebben geformuleerd in een eigenstandige nota of in een paragraaf van een nota voor een breder terrein, bijvoorbeeld welzijn of gezondheid (n=146).

4.1 Sportstimulering

Sporten is bewegen maar bewegen is niet altijd sporten (Breedveld 2003). Daarom wordt onderscheid gemaakt in doelen die het sporten bevorderen en doelen die het bewegen bevorderen. Deze laatste doelen komen in de volgende paragraaf (4.2) aan bod.

Sportstimulering is het geheel van maatregelen waarmee mensen worden aangespoord en geprikkeld om te gaan sporten. Het betreft hier het stimuleren van sport óm de sport. Belangrijke motieven daarvoor kunnen van pedagogische, mentale of sociale aard zijn. Te noemen zijn persoonlijkheidsontwikkeling, versterking zelfbeeld, psychisch- en sociaal welbevinden, cognitieve ontwikkeling en weerbaarheid.

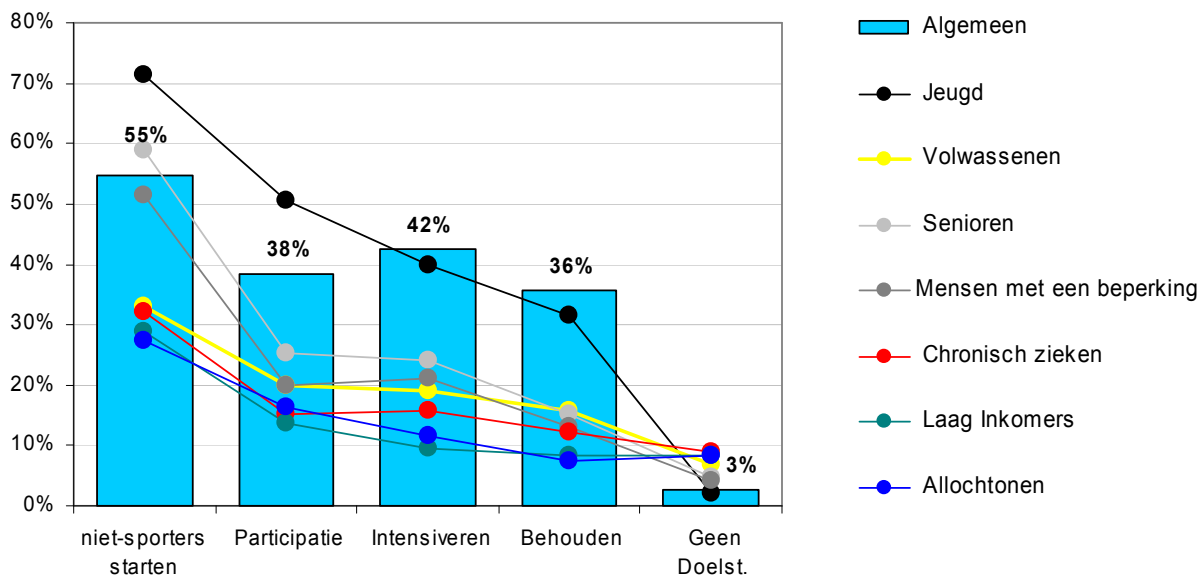
In de jaren zeventig werd vanuit de overheid een voorzichtig begin gemaakt met sportstimuleringsbeleid waarbij de invalshoek als 'sport voor allen' geduid kan worden. Vanaf de jaren tachtig verplaatste de aandacht zich meer naar doelgroepen en themabeleid. Kwetsbare groepen kregen aandacht en werden specifiek gestimuleerd. Voor dit onderzoek kregen de gemeenten de volgende doelstellingen ten aanzien van sportstimulering voorgelegd:

1. Stimuleren dat meer mensen gaan sporten (niet-sporters betrekken)
2. Toename van lidmaatschap sportverenigingen (participatie)
3. Stimuleren dat mensen meer gaan sporten (intensiveren)
4. Voorkomen sportuitval (behouden)

Vervolgens is gevraagd of er bij deze doelstellingen nog specifieke aandacht aan diverse groepen wordt besteed.

Figuur 7 maakt duidelijk dat meer dan de helft van alle gemeenten de doelstelling heeft om niet-sporters over de streep te trekken. De tweede meest genoemde (42%) doelstelling betreft het intensiveren van de reeds bestaande sportdeelname. Als gekeken wordt op welke doelgroepen men zich daarbij richt, dan blijkt dat de meeste gemeenten extra aandacht aan de jeugd toekennen bij alle vier de doelstellingen. Senioren en mensen met een handicap worden vooral gestimuleerd om te gaan starten met sporten.

Figuur 7: Percentage doelstellingen sportstimulering naar doelgroep in het sport- en beweegbeleid

Om een beeld te krijgen van de invloed van de BSI en BOS-impuls op de beleidsvorming van gemeenten is er een nadere analyse uitgevoerd. Deze analyse laat zien dat gemeenten met een BSI- of BOS-project vaker doelstellingen ten aanzien van sportstimulering hebben opgesteld, ongeacht het soort doelstelling, dan de gemeenten die geen BSI- of BOS-project hebben. Het grootste verschil doet zich afgaande op de BSI-gemeenten voor bij participatie (toename van lidmaatschap sportverenigingen). Hier geeft 42 procent van de BSI-gemeenten aan doelstellingen geformuleerd te hebben tegen 28 procent van de niet-BSI-gemeenten. Ook bij de BOS-gemeenten worden vaker doelstellingen op dit thema geformuleerd dan bij niet-BOS-gemeenten (resp. 46% en 26%). Het grootste verschil tussen BOS- en niet-BOS-gemeenten doet zich echter voor bij het voorkomen van sportuitval. De helft van de BOS-gemeenten (46%) geeft aan hier doelstellingen voor te hebben opgesteld, terwijl van de niet-BOS gemeenten 19 procent doelstellingen heeft opgesteld voor het voorkomen van sportuitval.

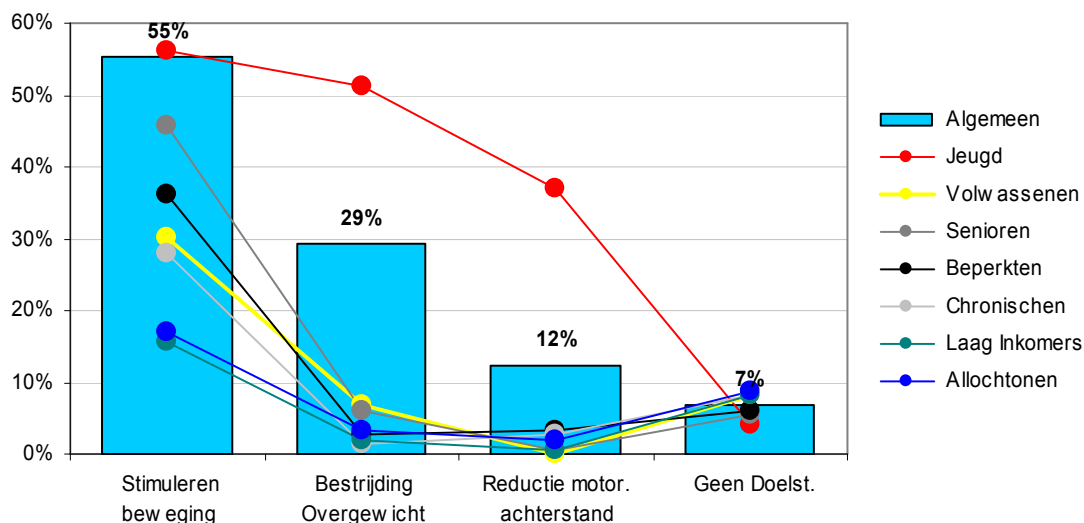
4.2 Gezonde actieve leefstijl

Gemeenten zien meer en meer dat sport en bewegen goed is voor de gezondheid. Ook in de nota *Tijd voor Sport* van het ministerie van VWS (2005) is het verbeteren van de gezondheid door sport en bewegen een belangrijke pijler. Veelvuldig worden in dit verband preventiedoelstellingen zoals het voorkomen van ziekten en het bestrijden van gezondheidsrisico's genoemd. Het thema actieve gezonde leefstijl richt zich op de fysieke aspecten van sport en bewegen. Stimulering tot actieve leefstijl is kortom het geheel aan maatregelen waarmee mensen worden aangespoord en geprikkeld om (meer) te gaan bewegen vanuit een gezondheidkundige optiek.

In dit onderzoek is gevraagd of gemeenten doelstellingen hebben geformuleerd ten aanzien van:

1. Stimuleren van bewegen en sporten met als doel gezondheid-fitheid
2. Bestrijding van overgewicht
3. Verminderen van motorische achterstanden

Figuur 8: Percentage doelstellingen actieve leefstijl naar doelgroep in het sport- en beweegbeleid

Meer dan de helft van alle gemeenten heeft als doelstelling het stimuleren van meer bewegen om de gezondheid te bevorderen. Daarmee is deze 'algemene' benadering voor een gezonde en actieve leefstijl verreweg de belangrijkste onder de doelstellingen op dit terrein. Op de tweede plaats (29%) volgt bestrijding van overgewicht. De figuur laat verder zien, dat er bij alle doelstellingen veelal specifiek beleid voor jeugd is opgesteld, zeker als het gaat om het bestrijden van overgewicht en het inlopen van motorische achterstanden.

4.3 Maatschappelijke waarde van sport

Naast fysieke effecten zoals de gezonde actieve leefstijl en mentale aspecten hebben sport en bewegen ook sociale en maatschappelijke effecten. Vanuit die laatste optiek wordt sport en sportbeoefening als middel ingezet om individu overstijgende doelen te realiseren. Hierbij komt een groot aantal thema's aan bod:

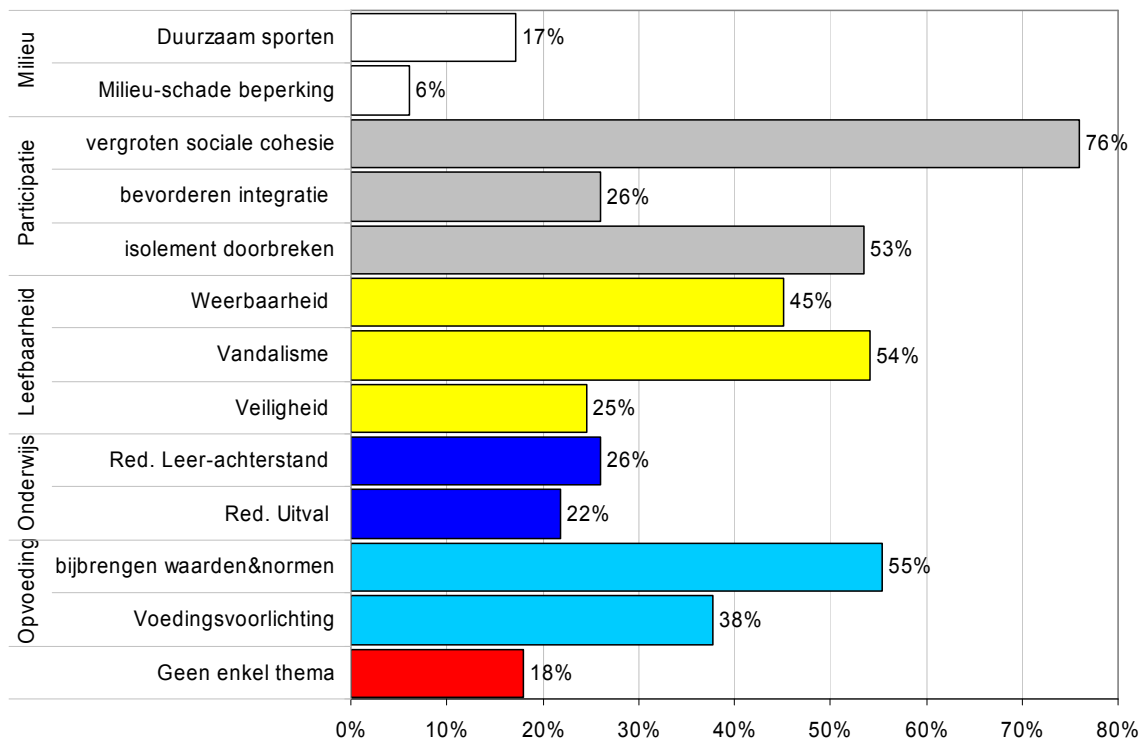
- Milieu
 - Duurzame ontwikkeling door ruimtebesparende technieken en/of meervoudig grondgebruik bij aanleg sportvoorzieningen enz.
 - Beperking milieuschade bij sportbeoefening door energie- en waterbesparing, beperking afvalstromen, geluids- en lichtoverlast enz.
- Participatie – Meedoen
 - Sport en bewegen als middel tot het vergroten van sociale samenhang of sociale cohesie
 - Sport en bewegen als middel voor meer interetnische contacten en integratie
 - Sport en bewegen als middel ter voorkoming van sociaal isolement
- Leefbaarheid
 - Sport en bewegen ter vergroting van de maatschappelijke weerbaarheid³
 - Sport en bewegen als middel ter preventie overlast en vandalisme
 - Sport en bewegen als middel voor meer omgevingsveiligheid
- Onderwijs
 - Sport en bewegen als middel voor verminderen leerachterstanden
 - Sport en bewegen als middel voor verminderen schooluitval

³ Deze doelstelling hoort eigenlijk volgens de Menukaart Sport en Bewegen bij het thema sportstimulering te staan omdat het de persoonlijke ontwikkeling van individuen betreft. Sport heeft het in zich om deelnemers weerbaar te maken. In de enquête is het hier geplaatst omdat sport specifiek als middel voor weerbaarheid van speciale doelgroepen wordt ingezet in het kader van leefbaarheid.

- Opvoeding
 - Sport en bewegen als middel voor het bijbrengen van waarden en normen (sportiviteit, respect en fairplay)
 - Sport en bewegen als middel voor voedingsvoorlichting

De maatschappelijke waarde van sport komt bij gemeenten vooral tot uitdrukking in doelstellingen op het sociale vlak (zie figuur 9). Van de gemeenten heeft 82 procent een doelstelling geformuleerd ten aanzien van de maatschappelijke waarde van sport. Terwijl driekwart van de gemeenten doelstellingen opgenomen heeft die expliciet het vergroten van de sociale cohesie betreffen. Aan het doorbreken van sociaal isolement (53%) wordt eveneens veel waarde toegekend. Onder het thema leefbaarheid besteden gemeenten veel aandacht aan doelstellingen die versterking van weerbaarheid (45%) en bestrijding van vandalisme (54%) beogen. In de sfeer van opvoeding en onderwijs is het bijbrengen van waarden en normen een voorname doelstelling in het sport- en beweegbeleid. Ondanks de diversiteit aan thema's met betrekking tot de maatschappelijke waarde van sport heeft 18 procent van de gemeenten op geen enkel thema beleidsdoelstellingen geformuleerd.

Figuur 9 Doelstellingen m.b.t. de maatschappelijke waarde van sport naar thema, in procenten

4.4 Ondersteuning sport- en beweegaanbieders

De sportvereniging is traditioneel één van de belangrijkste sportaanbieders in ons land. Toch is de sportvereniging al lang niet meer de enige plek waar mensen kunnen sporten en bewegen. Sporten en bewegen vindt tegenwoordig ook binnen allerlei andere kaders plaats zoals: school, werk, wijk, zorg en de openbare ruimte. Daarmee zijn nieuwe sport- en beweegaanbieders op de markt gekomen. Naast sportverenigingen zijn het commerciële organisaties die een aanbod ontwikkeld hebben in de sfeer van maneges, indoor tennis, klimhallen, fitnesscentra, sportscholen en outdoor recreatie. Het bedrijfsleven zelf organiseert fitness voor de eigen werknemers en steeds meer buurt- en zelforganisaties

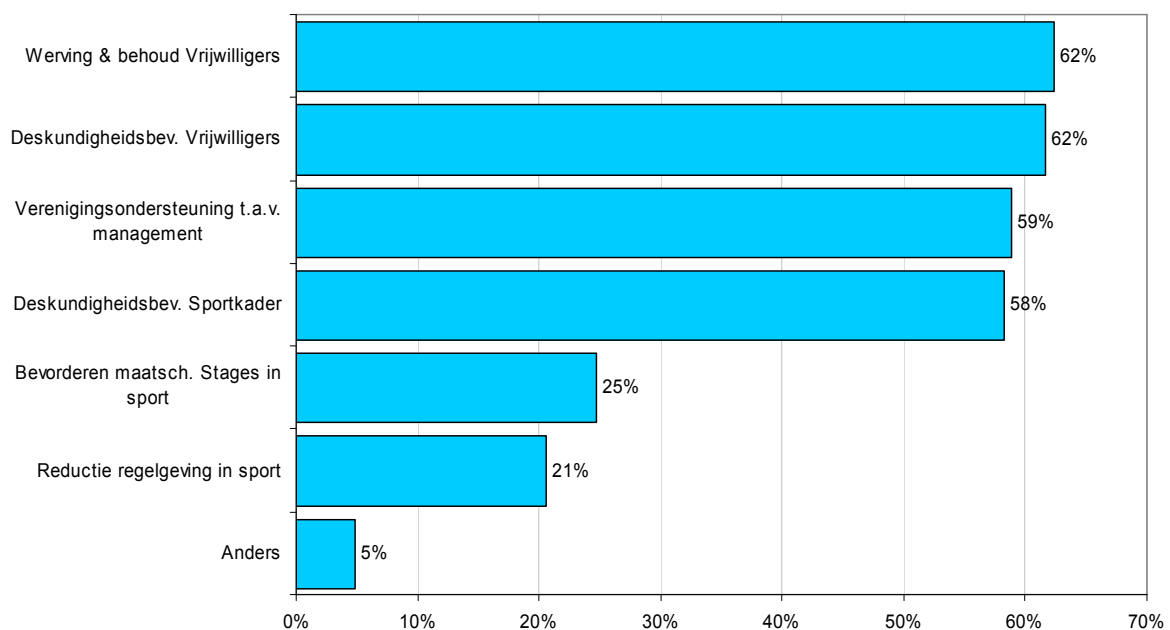
bieden gelegenheid tot sport. Deze nieuwe aanbieders kunnen ook bijdragen aan de doelstellingen van het gemeentelijke beleid en daarvoor een bepaalde vorm van ondersteuning krijgen.

Het instandhouden van het lokale verenigingsnetwerk en het bieden van ondersteuning is van oudsher een voorname taak van gemeenten richting de sport. Het zijn vooral de kwaliteitsaspecten van het sport- en beweegaanbod waar veel gemeenten in het beleid de aandacht op richten. Met het beeld van de sportvereniging voor ogen overheerst in de ondersteuning de zorg voor het functioneren van de vrijwilligers en het bevorderen van hun deskundigheid.

In het onderzoek zijn de volgende doelstellingen ten aanzien van de gemeentelijke ondersteuning geformuleerd:

1. Werving en behoud van vrijwilligers;
2. Deskundigheidsbevordering, opleiding of training voor vrijwilligers;
3. Verenigingsondersteuning ten aanzien van verenigingsmanagement;
4. Deskundigheidsbevordering, opleiding of training voor gekwalificeerd sportkader;
5. Maatschappelijke stages in de sport;
6. Verminderen van administratieve lastendruk m.b.v. vrijwilligerstoets bij hanteren van nieuwe regels.

Figuur 10: Doelstellingen t.a.v. ondersteuning aan de sport- en beweegaanbieders, in procenten

De ondersteuning van vrijwilligers - lees verenigingskader - wordt door ruim zestig procent van de gemeenten als doelstelling van hun beleid voor sport- en beweegaanbieders genoemd. Direct gevolgd door doelstellingen die gericht zijn op de kwaliteit van het verenigingsfunctioneren. De nieuwe aanbieders in het sport- en beweegbeleid blijven grotendeels nog buiten schot.

4.5 Sport en Onderwijs

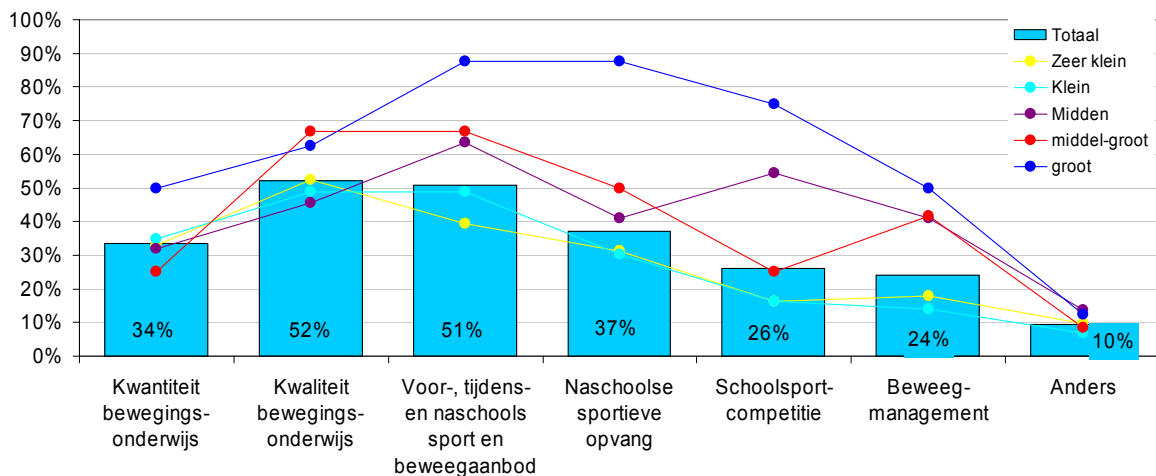
Het thema 'sport en onderwijs' is in dit onderzoek toegespitst op het primaire en het voortgezet onderwijs. Sectoren waar gemeenten een verantwoordelijkheid hebben.

Nagegaan is welke doelstellingen op dit terrein in het gemeentelijk sport- en beweegbeleid terugkeren:

1. Kwantiteit bewegingsonderwijs (aantal uren gymnastiek- of zwemonderwijs);
2. Kwaliteit bewegingsonderwijs (inzet vakleerkrachten);
3. Voor-, tijdens- en naschoolse sport- en beweegaanbod;
4. Naschoolse sportieve opvang;
5. Schoolsoortcompetitie
6. Beweegmanagement.

In figuur 11 is te zien dat ruim de helft van de gemeenten kwaliteit van het bewegingsonderwijs en een ruim sportaanbod door scholen heeft opgenomen als beleidsdoelstellingen. Bij de grotere gemeenten wordt relatief vaak de rol van scholen voor een breed sportaanbod genoemd. Bij kleine gemeenten wordt daar minder belang aan gehecht.

Figuur 11: Doelstellingen t.a.v. sport en onderwijs, in procenten

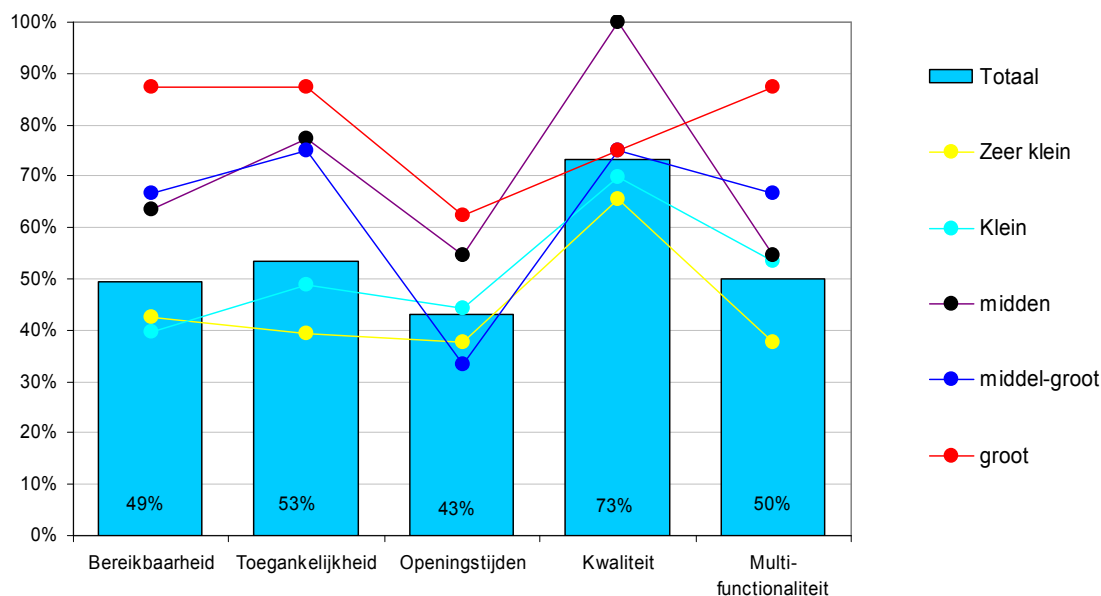
Wanneer onderscheid wordt gemaakt tussen BOS gemeenten en niet-BOS gemeenten, blijkt dat vooral de BOS-gemeenten vaak doelstellingen hebben geformuleerd in relatie tot bewegingsonderwijs. Tweederde van deze gemeenten heeft doelstellingen ten aanzien van voor-, tijdens en naschools sport- en beweegaanbod (26% bij niet-BOS gemeenten). Maar ook ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van bewegingsonderwijs zijn vaker doelstellingen geformuleerd in BOS gemeenten dan in niet-BOS gemeenten (kwaliteit van bewegingsonderwijs resp. 62% en 35%; kwantiteit van bewegingsonderwijs resp. 41% en 20%).

4.6 Sportaccommodaties

Gemeenten houden een divers geheel van sportvoorzieningen in stand: hallen, zalen, velden, kunststofbanen en -velden, zwembaden, ijsbanen, etc. Het grootste deel van het gemeentelijke budget voor sport en bewegen gaat dan ook naar de sportaccommodaties. Over het voorzieningenaanbod van gemeenten is relatief veel statistisch materiaal voor handen. In dit onderzoek is vooral gekeken naar de gebruiksaspecten van de accommodaties. Gevraagd is welke van de volgende doelstellingen gemeenten opgenomen hebben in hun sport- en beweegbeleid:

1. bereikbaarheid (eigen en openbaar vervoer, ambulances)
2. toegankelijkheid (mensen met een beperking, straatverlichting);
3. beschikbaarheid (openingstijden)
4. kwaliteit (voldoen aan NOC*NSF- of ISA-normering, veiligheid, hygiëne)
5. multifunctionaliteit (inzetbaar voor diverse sport- en spelactiviteiten).

Figuur 12: Doelstellingen t.a.v. sportvoorzieningen, in procenten

Zoals blijkt uit figuur 12 is de zorg voor de kwaliteit van sportvoorzieningen een doelstelling die bij bijna driekwart van alle gemeenten voorkomt in hun sport- en bewegbeleid. De overige accommodatieaspecten worden steeds door ongeveer de helft van de gemeenten benoemd als beleidsdoel.

Waar gemeenten uit de middencategorie veel oog hebben voor de kwaliteit van de sportvoorziening, spelen voor grotere gemeenten de multifunctionaliteit en de bereikbaarheid van de accommodaties vaker een belangrijke rol.

4.7 Sport- en speelruimte in de wijk

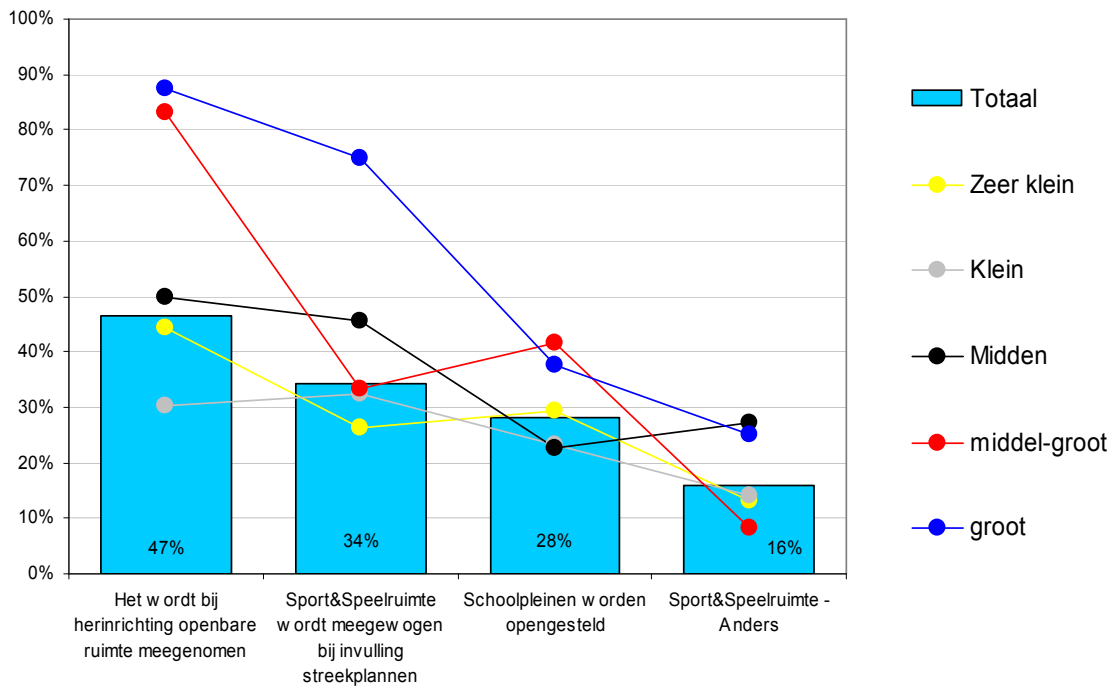
Sport- en speelvoorzieningen zijn bij veel gemeenten in het kader van herinrichting geminimaliseerd of naar de randen van de bebouwing geschoven. Zeker voor de jeugd is het belangrijk dat buitenspelen in de directe woonomgeving veilig en verantwoord kan plaatsvinden. Openbare speelruimtes en schoolpleinen moeten ook zo ingericht worden dat jongeren uitnodigt tot bewegen. Maar ook het stimuleren van langzaam vervoer door obstakelvrije trottoirs en fietsbanen passen in het streven naar meer bewegen. Het thema sport- en speelmogelijkheden in buurten en wijken is als volgt aan gemeenten voorgelegd:

1. Worden sport- en speelmogelijkheden bij (her)inrichting van openbare ruimte (gebiedsontwikkeling) meegenomen (bijv. minimaal 3%)?
2. Worden sport en sportieve recreatie meegewogen bij invulling van streek- en bestemmingsplannen?
3. Worden schoolpleinen open gesteld voor de buurt?

Uit figuur 13 blijkt dat de planning sport- en speelvoorzieningen bij de meeste gemeenten bij de herinrichting van de openbare ruimten wordt meegenomen. Bij streekplannen is dat minder het geval. Het openstellen van schoolpleinen komt bij slechts 28% van de gemeenten voor in het sport- en bewegbeleid.

Bij de grote gemeenten komt het thema van ruimte voor spel en sport het meeste voor als beleidsdoelstelling.

Figuur 13: Doelstellingen t.a.v. sport- en speelruimte in de wijk, in procenten

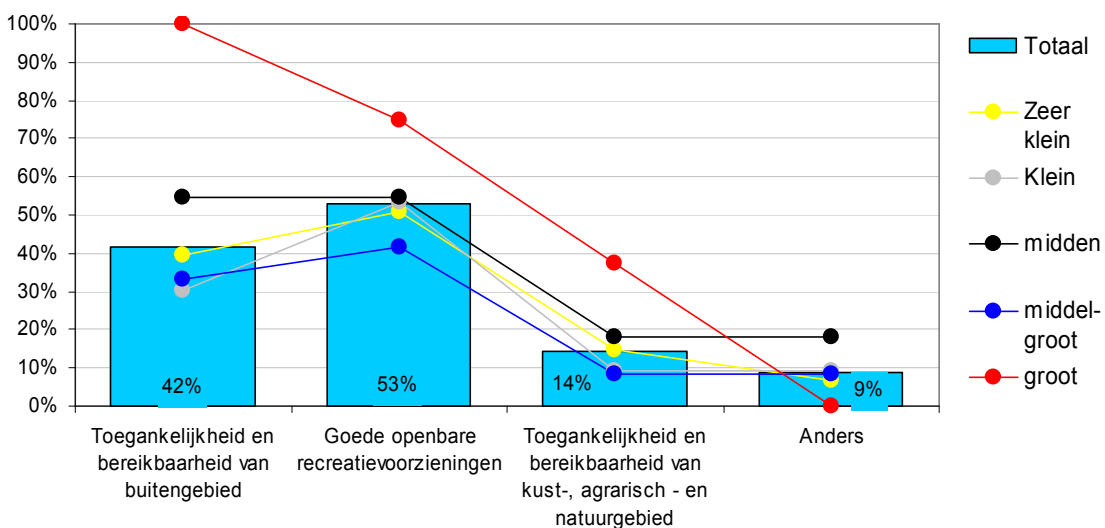

4.8 Recreatie

Met recreatie doelen we in dit onderzoek op sport en bewegen in de openbare ruimte en in het buitengebied van een gemeente. In het kader van openluchtrecreatie vinden tal van, meestal ongeorganiseerde, activiteiten plaats. Bij de aanleg en onderhoud van openbare groenvoorzieningen wordt steeds meer rekening gehouden met het medegebruik door sporters en recreanten. De volgende doelstellingen op dit terrein zijn aan de gemeenten voorgelegd:

1. Toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare ruimte en buitengebied
2. Goede openbare recreatievoorzieningen als wandel-, fiets-, ruiter-, skeeler-, kano-, schaats- en vaarroutes
3. Toegankelijkheid en bereikbaarheid van kust-, agrarische- en natuurgebieden

Figuur 14: Doelstellingen t.a.v. sportieve recreatie, in procenten

Goede openbare recreatievoorzieningen wordt door ruim de helft van de gemeenten benoemd als doelstelling (zie figuur 4.8). Niet verrassend is het dat juist de grote gemeenten veel aandacht hebben voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het (schaarse) buitengebied, waar over het algemeen minder dan de helft van de gemeenten beleidsmatig aandacht heeft voor dit aspect.

4.9 Sport- en beweegevenementen

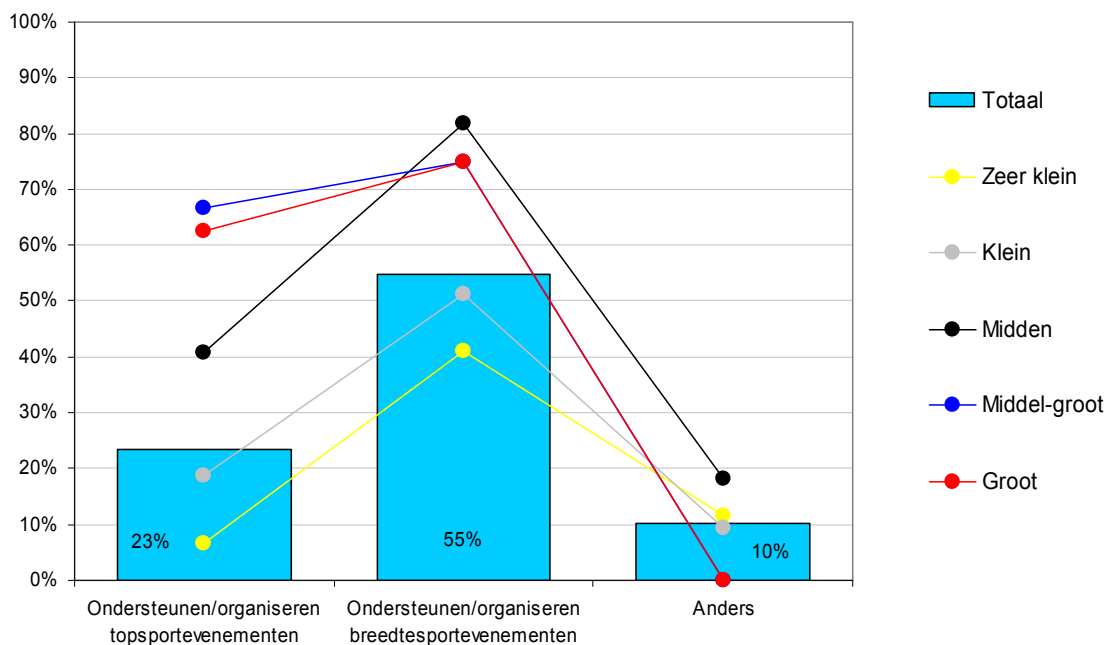
Steeds vaker worden grote sportevenementen betrokken in de zogeheten citymarketing om het imago van de gemeente te versterken. Het belang van topsport en de inzet van topsporters als rolmodel wordt steeds vaker vanuit dit perspectief benadrukt. Maar ook grootschalige (breedte-) sportevenementen, denk aan meerdaagse zwem- en wandelactiviteiten en prestatielopen ontvangen gemeentelijke steun in het kader van naamsbekendheid en economische effecten.

De gemeenten is gevraagd of er doelstellingen in hun beleid zijn opgenomen ten aanzien van het ondersteunen en organiseren van:

1. Topsportevenementen (bijvoorbeeld, toernooien en kampioenschappen)
2. Breedtesportevenementen (bijvoorbeeld wandel-, fiets-, of zwem vierdaagse)

Expliciet beleid gericht op het ondersteunen van breedtesportevenementen komt bij ruim de helft van de gemeenten met beleid ten aanzien van sport en bewegen voor. Bij de middelgrote en grote gemeenten is dat vaker het geval dan bij de overige gemeenten. Beleid ten aanzien van topsportevenementen is vooral een zaak van de grotere gemeenten (zie figuur 15).

Figuur 15: Doelstellingen t.a.v. sport- en beweegevenementen, in procenten

4.10 Topsport- en talentondersteuning

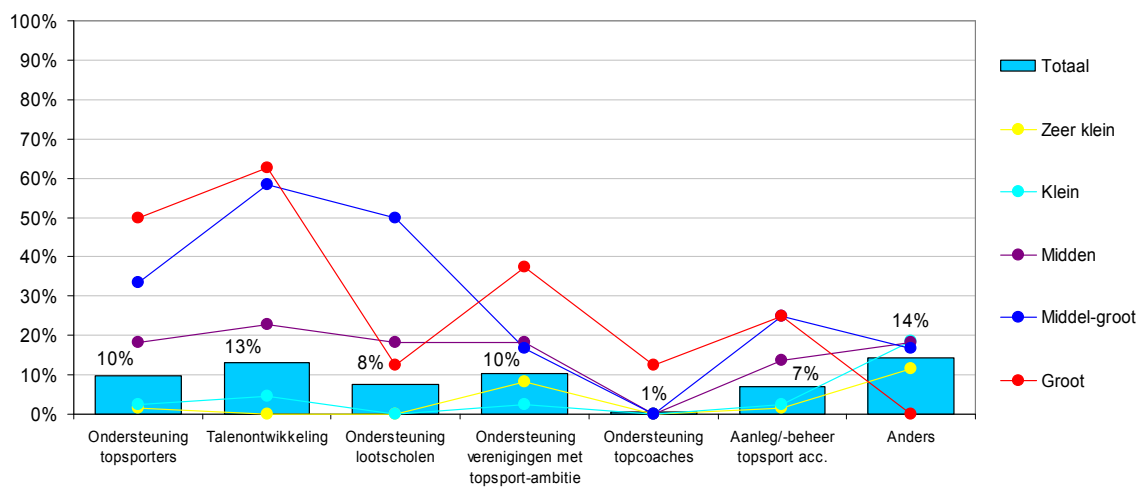
Ondersteuning van topsport neemt vaak de vorm aan van persoonlijke begeleiding van talenten. Zij worden hoogwaardig ondersteund op het sporttechnische, sportmedische en het mentale vlak. Veelal vindt deze begeleiding plaats door hun bond of NOC*NSF.

Talentondersteuning geschiedt ook door het opzetten en instandhouden van een zogeheten

'Lootschool' of via MBO-opleidingen voor sport en bewegen met vergelijkbare faciliteiten voor talentvolle sporters die nog onderwijs volgen. Voor de meeste initiatieven geldt dat het om landelijke maatregelen gaat. Gemeenten manifesteren zich echter vaker op dit terrein. Zo zijn er gemeentelijke topsport stichtingen, waar ook sponsors zich aan verbonden hebben, die faciliteiten creëren voor topsporters in aanvulling op stipendia die door NOC*NSF beschikbaar worden gesteld. Gemeenten ondersteunen ook sportverenigingen met topsportambities of bieden (top)coaches de gelegenheid hun expertise lokaal uit te dragen (bijvoorbeeld via een coachplatform). In het onderzoek is nagegaan hoe gemeenten bijdragen op dit terrein.

Doelstellingen met betrekking tot ondersteuning van topsporters komen maar sporadisch voor in gemeentelijke nota's. Zoals reeds eerder werd geconstateerd zijn het vooral de grotere gemeenten die op topsportgebied actief zijn.

Figuur 16: Doelstellingen t.a.v. topsport- en talentondersteuning, in procenten

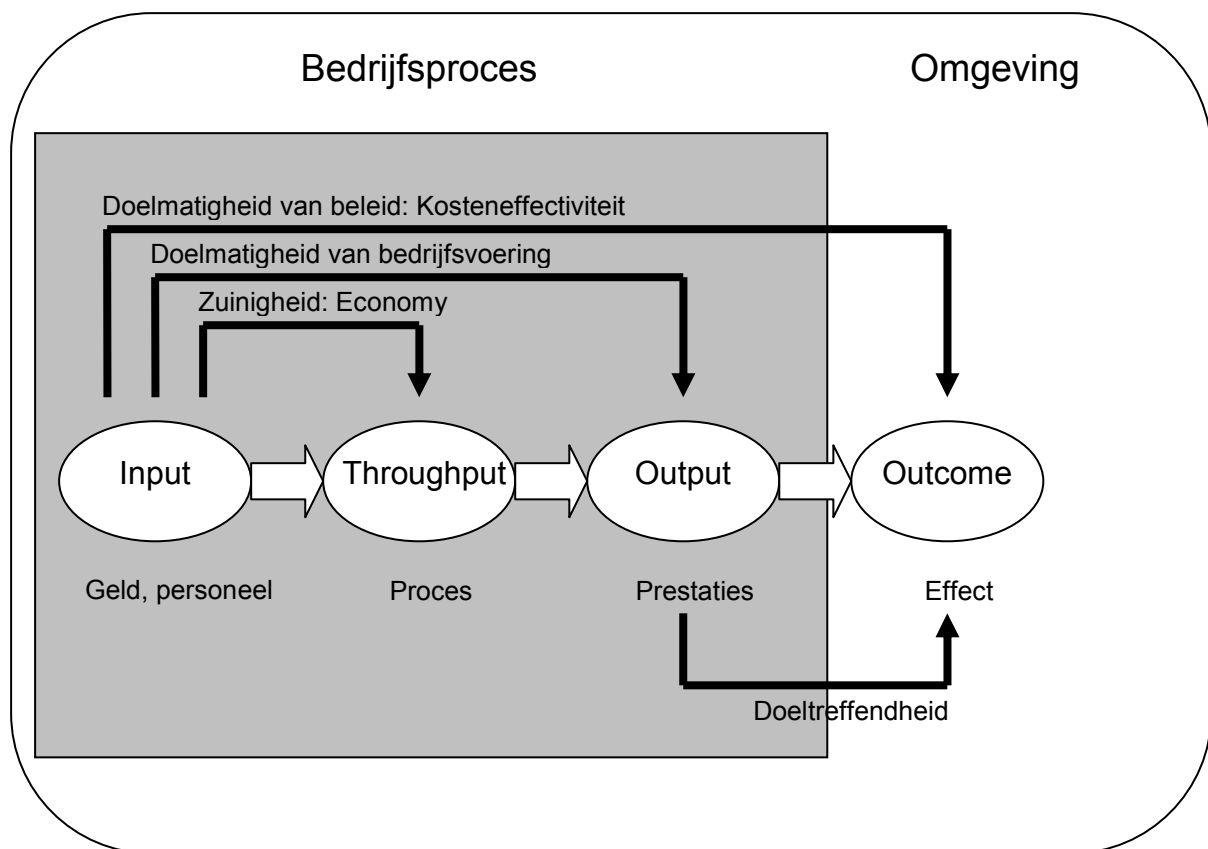

5. MONITORING EN EVALUATIE VAN SPORT- EN BEWEEGBELEID

5.1 Welke metingen worden er gedaan?

Monitoren en evalueren zijn standaard werkwijzen geworden bij het voeren van beleid. Verantwoording van beleid en van de ingezette middelen vraagt om gegevens waarmee de doeltreffendheid, doelmatigheid en zuinigheid van het beleid beoordeeld kunnen worden. Als dergelijke gegevens op gezette tijden verzameld worden is er sprake van monitoring. Met dergelijke uitkomsten kunnen de beleidsinspanningen worden aangepast om tot een verbetering van prestaties (output) en de uiteindelijke effecten (outcome) te komen. In Figuur 17 wordt de samenhang van beleidsproces en beleidsomgeving in beeld gebracht.

Figuur 17: Overzicht fasen in het beleidsproces en wijzen van beoordelen

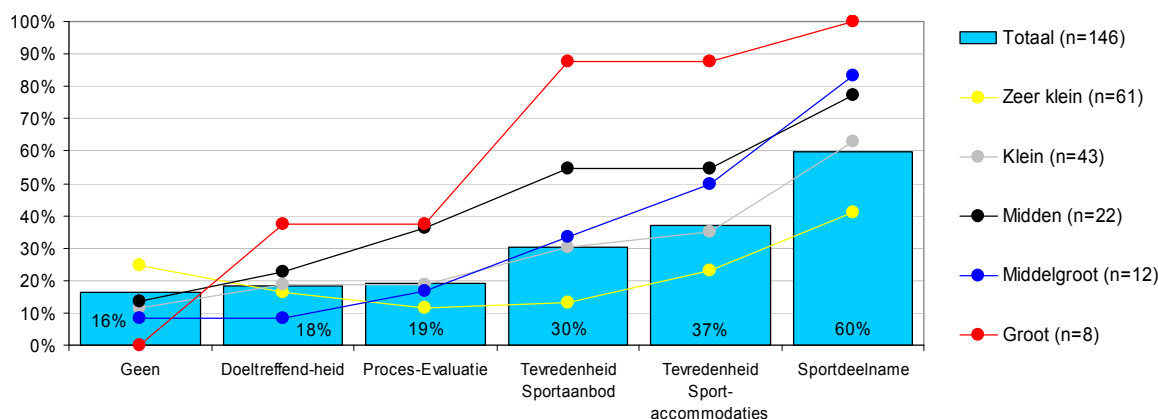
Dit figuur laat verder zien dat het beleidsproces op verschillende wijzen beoordeeld kan worden. Beleidsdoelen moeten daarvoor wel in meetbare termen geformuleerd zijn en voor de beleidseffecten zijn goede indicatoren nodig.

Voor de doelmatigheid van het beleid zijn andere indicatoren en metingen nodig dan voor de doeltreffendheid van het beleid. Een belangrijke indicator voor de effectiviteit van het sport- en beweegbeleid is bijvoorbeeld de sportdeelname van de bevolking. Het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen is een indicator voor de effectiviteit van het beweegbeleid.

In het onderzoek bij de gemeenten is vooral gekeken naar de diverse soorten metingen die uitgevoerd worden ten behoeve van het sport- en beweegbeleid. De metingen gericht op output en outcome zijn daarbij het belangrijkste. Onder de laatste categorie worden ook de tevredenheidsmetingen onder de bevolking gerekend.

Figuur 18 laat zien dat de meeste gemeenten (84%) metingen verrichten ten dienste van het sport- en beweegbeleid. Er is evenwel maar één soort meting die bij gemeenten echt ingang heeft gevonden: het vaststellen van de sportdeelname. Bij zestig procent van de gemeenten met een sport en beweegbeleid vinden dit soort metingen plaats. Ook het meten van tevredenheid over het accommodatieaanbod is een type onderzoek dat bij ruim een derde van alle gemeenten voorkomt. Dergelijke effectmetingen van het sportbeleid komen vaker voor bij grotere gemeenten dan bij kleinere. Grotere gemeenten gebruiken ook vaak het leerlingvolgsysteem voor het evalueren van het beleid.

Figuur 18: Soort metingen naar gemeentegrootte, in procenten

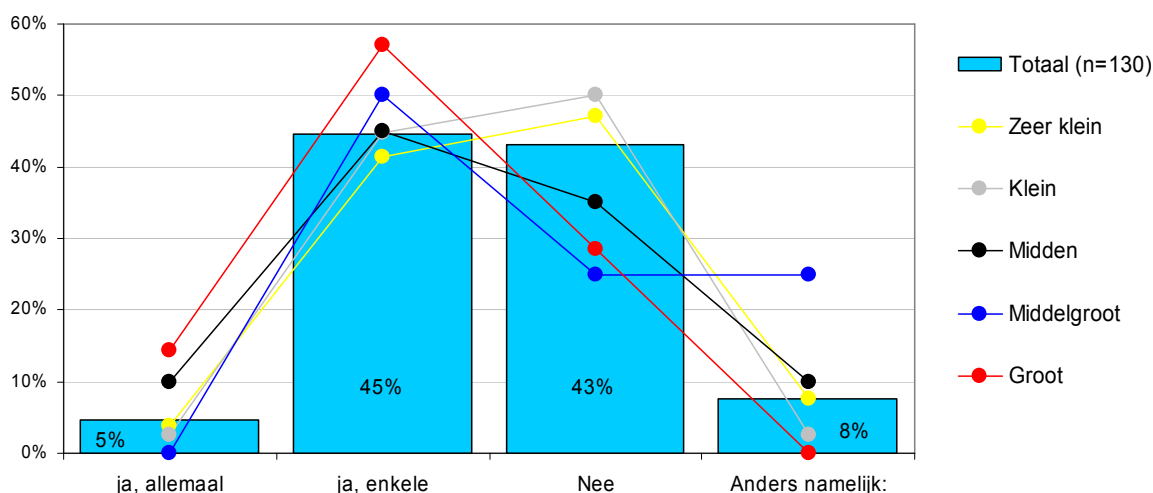
5.2 Operationele doelen

Prestatie- en effectmetingen zijn heel belangrijk bij de evaluatie van de beleidsinspanningen. Zij dienen om vast te stellen of de in het beleid geformuleerde doelstellingen ook daadwerkelijk zijn bereikt. Om het effect van beleid te beoordelen dienen doelstellingen zoveel mogelijk in SMART-terminen geformuleerd te worden. SMART staat voor:

- Specifiek = duidelijk omschrijven om welk resultaat het gaat;
- Meetbaar = afspreken wat gemeten wordt en door wie;
- Aceptabel = haalbaar en maakbaar, realistisch in termen van draagvlak;
- Realistisch = moeten kunnen bijdragen aan het bereiken van de doelen;
- Tijdgebonden = te volgen in de tijd, met afspraken over de rapportage.

In figuur 19 is af te lezen dat 43 procent van de gemeenten in het geheel niet werkt met SMART-doelstellingen. Een vergelijkbaar deel van de gemeenten (45%) geeft aan enkele doelstellingen in SMART-terminen te hebben geformuleerd. Vijf procent van de gemeenten werkt alleen maar met SMART-doelstellingen.

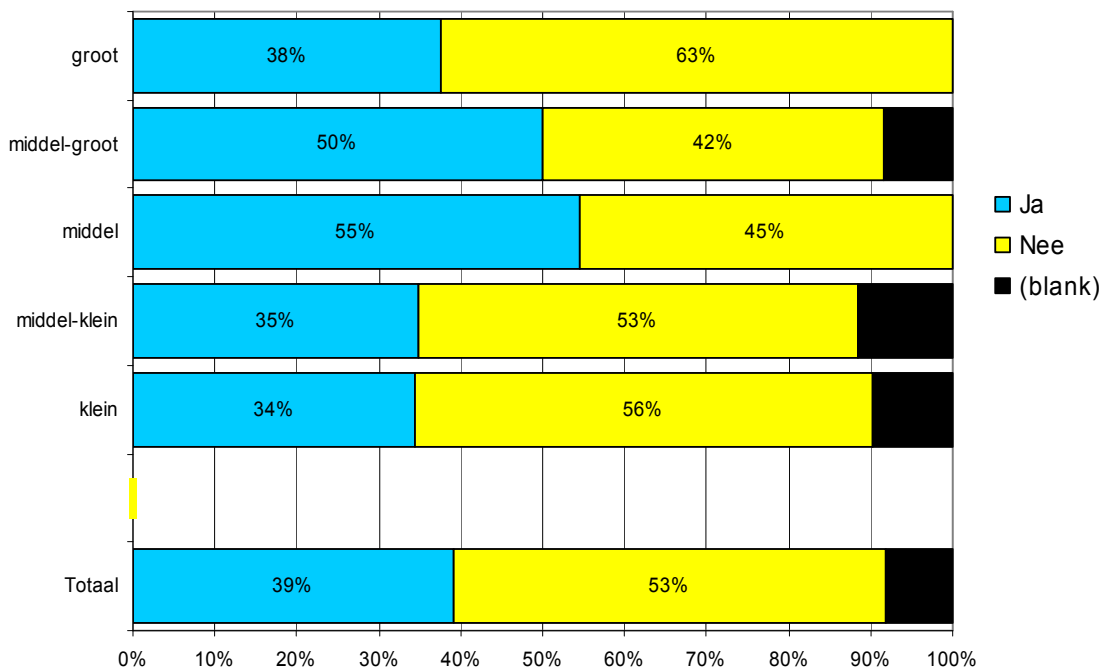
Figuur 19: Gebruik van SMART-doelstellingen naar gemeentegrootte, in procenten

Bij “anders namelijk” zijn MAGIE-doelen (Meetbaar, acceptabel, Gedragen, Inspirerend en Engagerend) en ER-doelen (efficiënter, effectiever, transparanter, veiliger, meer, etc.) aangegeven.

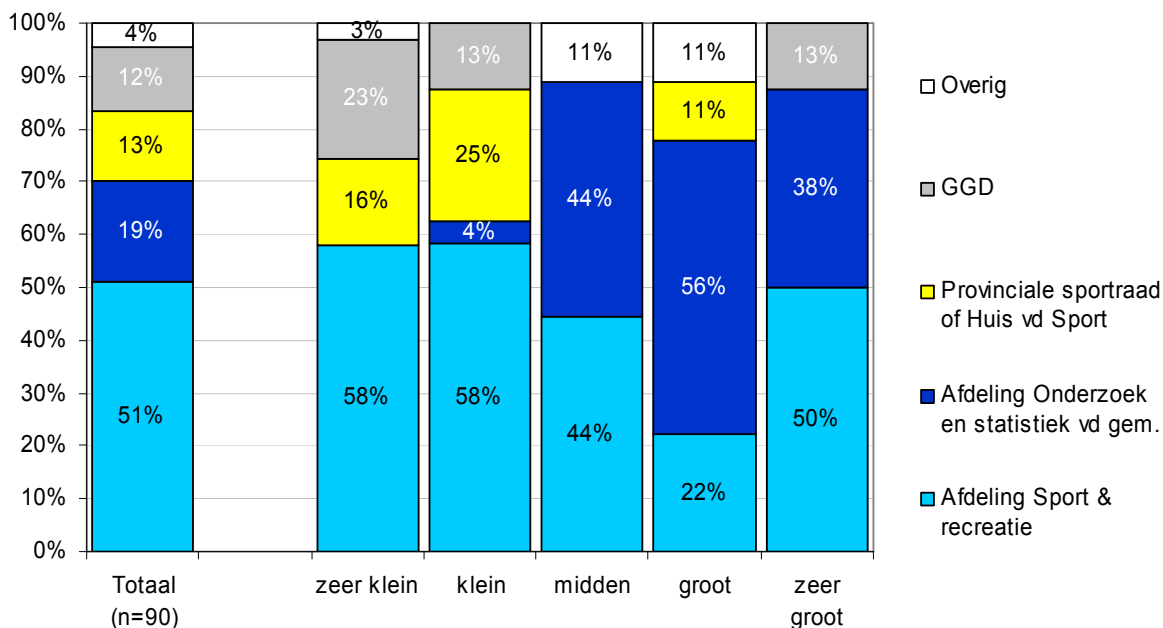
Vier van de tien gemeenten heeft duidelijke meetmomenten vastgesteld. De middelgrote gemeenten hebben hier een voorsprong ten opzichte van de anderen (zie figuur 20).

Figuur 20: Vastgelegde meetmomenten naar gemeentegrootte, in procenten

In de meeste gevallen wordt de outcome-meting gedaan door de sport en recreatie afdeling. In gemeenten van de middencategorie en middelgrote en grote gemeenten heeft de afdeling onderzoek en statistiek vaak het onderzoek in handen. Bij kleinere gemeenten is dat de GGD of de provinciale sportraad (zie figuur 21).

Figuur 21: Uitvoerders van metingen naar gemeentegrootte, in procenten

Bij de kleinere gemeenten worden vaker geen outcome metingen verricht. Wanneer een outcome meting wordt gehouden dan wordt in de meeste gevallen door de afdeling Sport & Recreatie gedaan. Bijna de helft van de middencategorie gemeenten en ruim de helft van de grotere gemeenten leggen de outcome metingen in handen van de afdeling Onderzoek & Statistiek. De kleine en zeer kleine gemeenten beschikken in de meeste gevallen niet over een dergelijke afdeling. Wanneer de afdeling Sport & Recreatie de outcome meting niet zelf kan verrichten, wordt deze uitbesteed aan de GGD of Provinciale Sportraad.

5.3 Welke sport- en beweegindicatoren worden er gebruikt?

In het kader van het grootschalige landelijke onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN⁴) door TNO worden al enige jaren vaste sport- en beweegindicatoren gebruikt. Het gaat om de volgende indicatoren.

- Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO: minstens 12 keer gesport in de afgelopen 12 maanden)
- Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB: minstens 5 dagen per week 30 minuten ten minste matig lichamelijk actief)
- Fitnorm (3 dagen per week tenminste 20 minuten inspannende lichaamsbeweging)
- Combinorm (als respondenten aan de NNGB en/of fitnorm voldoen)

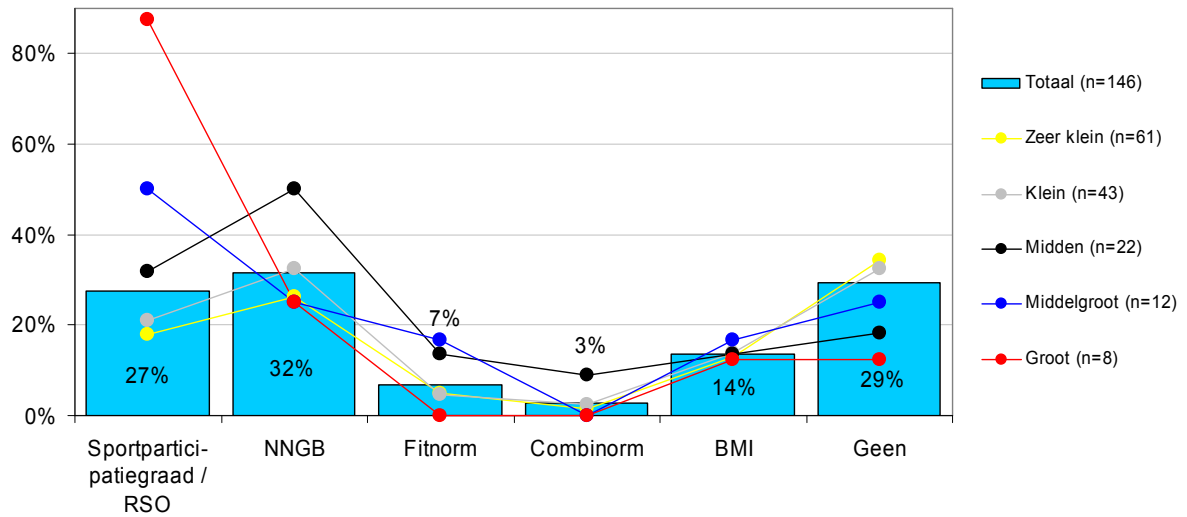
Het gebruik van deze indicatoren wordt aanbevolen zodat vergelijking met andere gemeenten (benchmarking) en het landelijke gemiddelde mogelijk is. In dit onderzoek is de Body Mass Index (BMI) ook meegenomen.

Uit figuur 22 blijkt dat gemeenten maar in beperkte mate gebruik maken van de sport- en beweegindicatoren. In de grote steden wordt de RSO relatief veel gebruikt en de NNGB is in opkomst. De door het Ministerie van VWS gebruikte combi-norm wordt op gemeentelijk

⁴ OBiN is een doorlopend onderzoek waarin gelijkmatig verspreid over het jaar ongeveer 11.000 respondenten een vragenlijst invullen over sport en bewegen.

niveau nog vrijwel nergens actief gemeten. Met een gebruik bij eenderde van de gemeenten is de NNGB de meest toegepaste beweegindicator. De RSO als indicator voor de sportparticipatiegraad wordt door 27% van de gemeenten gebruikt en staat hiermee op de tweede plek.

Figuur 22: Sport- en beweegindicatoren naar gemeentegrootte, in procenten

6. VERVOLG LANDELIJKE IMPULSEN

Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren gebruik gemaakt van landelijke impulsregelingen voor de breedtesport en voor versterking van de relatie buurt, onderwijs en sport. Voor deze regelingen geldt dat een eigen bijdrage van de gemeenten wordt verlangd bij de uitvoering van de projecten. Vaak met een jaarlijks oplopend karakter. De eigen financiering van gemeenten gedurende de looptijd is bedoeld om de projecten of beleidsinspanningen na afloop van de regeling op eigen kracht verder te laten voortzetten. Hoe staat het er voor met de continuering?

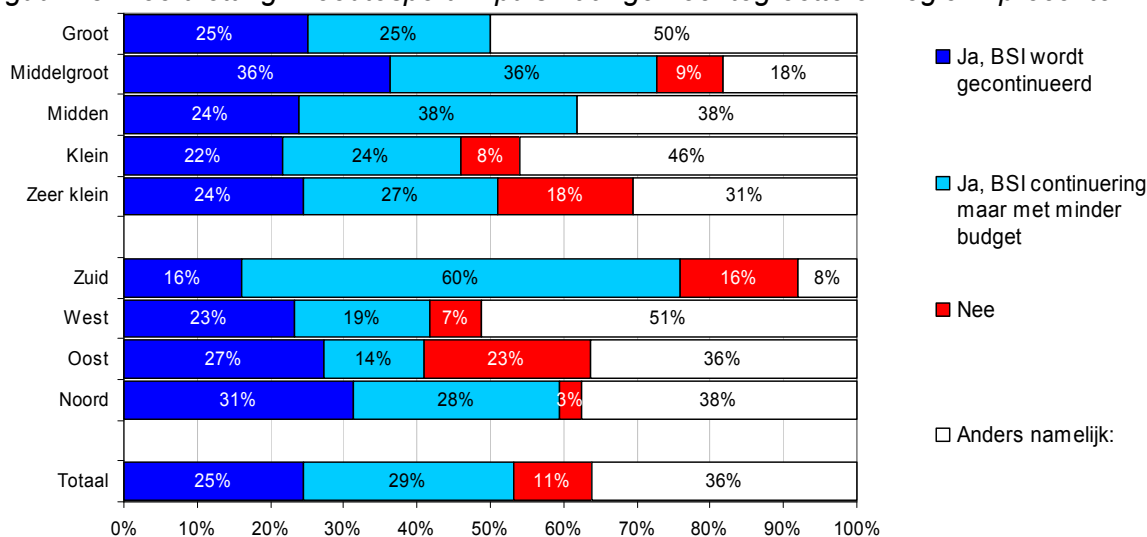
6.1 Breedtesport Impuls

De Vries & Van Eck (2004) verwachtten in 2004 dat zestig procent van de middelen van de Breedtesportimpuls zou gecontinueerd worden. Mol & Florijn (2005) waren nog terughoudender en voorspelden een maximale score van vijftig procent. Redenen hiervoor waren dat sommige gemeenten principieel van mening zijn dat een project eindig is, in andere gemeenten speelden bezuinigingen mee en weer andere gemeenten hadden met veranderende politieke prioriteiten te maken en de daarbij behorende herschikking van middelen.

Uit figuur 23 is af te lezen dat één op de vier gemeenten haar budget, dat ingezet is voor de Breedtesport Impuls, heeft gecontinueerd. Drie op de tien gemeenten heeft dat in een afgeslankte vorm gedaan. Deze gegevens samennemend kan gezegd worden dat ruim de helft van alle gemeenten dat aan de BSI heeft meegedaan de projecten op enigerlei wijze continueren.

Een op de tien BSI gemeenten geeft geen vervolg aan het project dat zij in het kader van de BSI zijn gestart. Eenderde van de gemeenten heeft anders namelijk aangekruist. Een groot deel van deze gemeenten heeft hier aangegeven nog niet te weten of en zo ja, hoe het project wordt voortgezet.

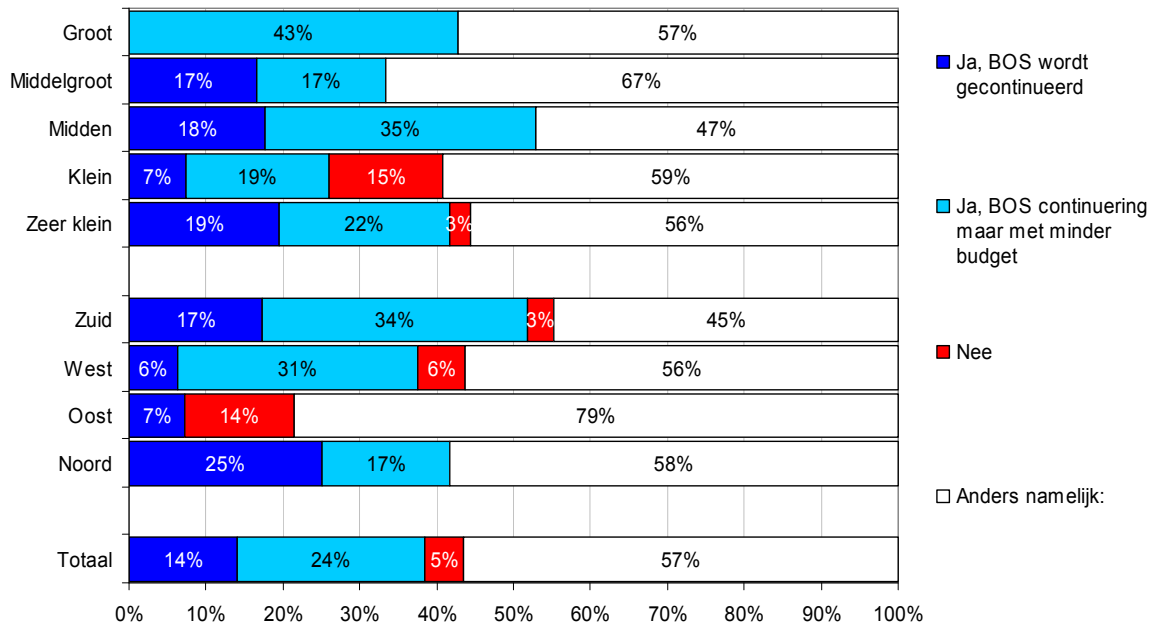
Figuur 23: Voortzetting Breedtesport Impuls naar gemeentegrootte en regio in procenten

6.2 Stimuleringsregeling Buurt-Onderwijs-Sport

De BOS-regeling is nog niet zo lang van kracht. Veel gemeenten zijn nog volop in de slag met de uitvoering. De vraag naar voortzetting is maar voor een klein deel van de gemeenten te beantwoorden op basis van een feitelijk besluit over het al dan niet continueren. Dit kan ook afgeleid worden uit het grote aantal gemeenten dat aangeeft (waarschijnlijk) op een andere wijze met de BOS-regeling te zullen verder gaan.

Figuur 24: Voortzetting stimuleringsregeling BOS naar gemeentegrootte, in procenten

6.3 Toekomstige nota sport en bewegen

Eerder is vastgesteld dat driekwart van de gemeenten beschikt over een beleidsdocument waarin de doelen voor het sport- en beweegbeleid zijn vastgelegd (paragraaf 3.1). Welke voornemens bestaan er om in de naaste toekomst een (nieuwe) nota op dit terrein op te stellen? Een kwart van de gemeenten zegt de komende tijd geen plannen te hebben voor vernieuwing of actualisering van het sportbeleid. Bij de interpretatie van dit gegeven moet rekening gehouden worden met gemeenten die net een nieuwe sportnota hebben opgesteld en met gemeenten waar dat niet het geval is of waar er sowieso geen nota voorhanden is. Bij de analyse is daarom gekeken naar de gemeenten - bijna een kwart van het totaal - die op het moment van het onderzoek nog geen beleidsdoelstellingen hebben geformuleerd. De helft (13%) van deze groep is van plan om door middel van een nota in die lacune te voorzien. Bij de overige gemeenten (10%) in deze categorie bestaat er dit moment geen behoefte om doelstellingen op enigerlei wijze vast te leggen.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In het onderzoek dat onder 191 Nederlandse gemeenten is verricht staan twee onderwerpen centraal. Op de eerste plaats is gekeken naar de mate waarin formalisering van het sport- en beweegbeleid in beleidsdoelstellingen en/of nota-vorm heeft plaatsgevonden. De inhoud en aard van de doelstellingen zijn daarbij geanalyseerd als ook de totstandkoming van het beleid. Op de tweede plaats is de invloed van de stimuleringsregelingen voor het lokale sport- en beweegbeleid onderzocht. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen:

- Gemeenten onderkennen steeds meer het belang en de waarde van sport en brengen dat in hun beleidsdocumenten, in het bijzonder sportnota's, tot uitdrukking. Gemeenten met minder dan 50.000 inwoners blijven, wat dit formaliseringaspect betreft, echter duidelijk achter bij de grotere gemeenten.
- Veel gemeenten hebben gebruik gemaakt van de BSI en stimuleringsregeling BOS. Van alle gemeenten heeft 79 procent aan een of aan beide regelingen deelgenomen. Dit onderzoek heeft verder aan het licht gebracht dat gemeenten die deelnemen aan de stimuleringsregelingen over het algemeen meer beleidsdoelstellingen hebben geformuleerd op het gebied van sport en bewegen dan andere gemeenten.
- Een groot deel van de gemeenten (58%) beschikt anno 2007 over sportbeleidsplannen die in notavorm zijn vastgelegd. Nog eens zestien procent heeft dat in een minder vergaande vorm namelijk alleen beleidsdoelstellingen gedaan. Dit is een ontwikkeling die over een breed front heeft plaatsgevonden. Omdat deelname aan landelijke impulsen zoals BSI en BOS een explicitering en argumentatie vereist van het hierop aansluitende gemeentelijk beleid, mag worden aangenomen dat de ontwikkeling op dit gebied hierdoor is bevorderd.
- Zowel de BSI als de BOS-impuls heeft een verbreding van het sport- en beweegbeleid gestimuleerd. Gemeenten met een BSI- of BOS-project hebben vaker doelstellingen ten aanzien van sportstimulering hebben opgesteld, ongeacht het soort doelstelling, dan de gemeenten die geen BSI of BOS project hebben. Het grootste verschil doet zich afgaande op de BSI gemeenten voor bij participatie (toename van lidmaatschap sportverenigingen). Ook bij de BOS gemeenten worden vaker doelstellingen op dit thema geformuleerd dan bij niet-BOS gemeenten waarbij het grootste verschil tussen BOS en niet-BOS gemeenten zich voordoet bij het voorkomen van sportuitval.
- Gemeentelijk sportbeleid is in de afgelopen jaren aanzienlijk breder geworden dan het voorzieningenbeleid (accommodaties) waartoe veel gemeenten zich tot de jaren negentig vooral beperkten. Naast dit voorwaardenscheppende beleid komen thans in negen van de tien nota's beleidsdoelstellingen voor die betrekking hebben op sportstimulering, de waarde van sport voor een gezonde leefstijl en de maatschappelijke betekenis van sport. Nieuwe beleidsthema's, zoals de samenwerking sport-onderwijs, moeten zich nog een plaats verwerven in het gemeentelijke beleid.
- De inhoud van het beleid voor sport en bewegen varieert tussen gemeenten. Dat is niet verwonderlijk. Grote steden worstelen met andere problemen dan kleine landelijke gemeenten. Maar het heeft ook te maken met de beleidsvrijheid van gemeenten in Nederland. De ene gemeente legt andere accenten in haar beleid dan de andere. Daarbij speelt ook de hoeveelheid voorhandenzijnde middelen een belangrijke rol. Grote gemeenten hebben absoluut gesproken een ruimer budget dat een inzet op een breder

scala van beleidsdoelen mogelijk maakt. Kleinere gemeenten zijn selectiever of moeten zaken in een bovengemeentelijk samenwerkingsverband realiseren.

- De mate waarin interactieve beleidsontwikkeling plaatsvindt, is beperkt. Waar beleidsvoering plaatsvindt, wordt in 84 procent van de gevallen sportorganisaties betrokken bij de totstandkoming ervan. Maar dit 'betrekken' blijft wel beperkt tot het consulteren van sportorganisaties en het ontvangen van adviezen. In twee van de drie gevallen zijn de nota's het werk van gemeentelijke (beleids)functionarissen.
- De uitvoering van het beleid en de gerealiseerde effecten kunnen niet goed inzichtelijk gemaakt worden. Omdat gemeenten hun doelstellingen maar beperkt in SMART-termen formuleren en hierop evalueren, kan over het resultaat van sportbeleid weinig gemeld worden. Om meer inzicht te krijgen in de effecten van sportbeleid moet meer gestructureerd en planmatig vorm worden gegeven aan monitoring en evaluatie. De belangrijkste indicator is de sportdeelname. Meer gebruik van de RSO daarvoor zou intergemeentelijke vergelijkingen kunnen bevorderen.
- De ontwikkeling van gemeentelijk beleid als geheel overziend, kan worden geconcludeerd, dat sport en bewegen als beleidsterrein in de afgelopen jaren een explicietere en beter verankerde plaats heeft gekregen in het lokale beleid. Tegelijkertijd is het beleid verbreed en is 'sport als middel' in veel gemeenten gemeengoed geworden. Dat wil nog niet zeggen dat er duurzaam aandacht is voor specifieke doelen en thema's zoals beoogd met de landelijke beleidsimpulsen. Na de impuls loopt die aandacht, op zijn minst in budgettaire omvang, duidelijk terug.
- Het verdient aanbeveling de ontwikkelingstoestand van het gemeentelijke sportbeleid met meer regelmaat 'de maat te nemen'. De methodiek die in dit onderzoek is gebruikt, is daarbij goed toepasbaar gebleken en geeft over een veelheid van aspecten een beeld van het sport- en beweegbeleid op lokaal niveau.

8. BRONNEN

- Breedveld, Koen red. (2003)
Rapportage Sport 2003, Den Haag: SCP
- Commission of the European Communities (2007)
White paper; white paper on sport, Brussels: Commission of the European Communities
- Hagedoorn, Nanette, Monique Hampsink & Johan Steenbergen (2007)
Interactieve beleidsontwikkeling; introductie, handvatten, tips en praktisch aanbod voor beleidsmakers, NISB: Bennekom
- Heuvel, Mark Van den & Hugo Van de Poel (1999)
Sport in Nederland - een beleidsgerichte toekomstverkenning, Tilburg: Tilburg University Press
- Hoyng, Jeroen, Colette Roques & Gilian Halewijn (2007)
Inventarisatie BOS-impuls; analyse van de input van BOS-projecten, NISB: Bennekom
- Hoyng, Jeroen & Iwan de Jong (2007)
Beleidswijzer sport en bewegen, Bennekom: NISB
- Markplan Adviesgroep (2004)
Tussenstand breedtesportimpuls voor gemeenten en bonden in 2004. 2-meting evaluatieonderzoek breedtesportimpuls, Den Haag: Ministerie van VWS
- Nassen, David (2008)
Het sportbeleidsplan. Zoals gepland? Een eerste analyse van vorm en inhoud van de gemeentelijke sportbeleidsplannen, In: Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer no 205 (p. 37-42)
- Ministerie van VWS (2004)
BOS-impuls; tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs, sport, Den Haag: Ministerie van VWS
- Ministerie van VWS (2005)
Tijd voor Sport, Den Haag: ministerie van VWS
- Ministerie van VWS (2008)
Beleidsbrief sport; de kracht van sport, Den Haag: Ministerie van VWS
- Mol, Peter-Jan & Wim Florijn (2005)
Managementsrapportage Breedtesportimpuls nr. 3; verdiepingsthema 'van impuls naar beleid', NISB: Bennekom
- Vries, Rob de & J van Eck (2004)
Tussenstand breedtesportimpuls voor gemeenten, provincies en bonden in 2004; 2-meting evaluatieonderzoek breedtesportimpuls, Marktplan: Bussum

BIJLAGEN

FACTSHEET BELEIDSWIJZER SPORT EN BEWEGEN

Wat is de Beleidswijzer Sport en Bewegen?

De Beleidswijzer Sport en Bewegen is een handleiding voor gemeenten om te komen tot een beleidsnota sport en bewegen. Het is een stappenplan met allerlei hulpmiddelen, tips, voorbeelden, e.d. zodat gemeenten eenvoudig invulling aan beleidsnota's kunnen geven. De Beleidswijzer Sport en Bewegen is te bestellen bij NISB.

Wat is het doel van de Beleidswijzer Sport en Bewegen?

Met de beleidswijzer Sport en bewegen wordt beoogd om:

1. Meer inactieve gemeenten aan te zetten tot een structureel sport- en beweegbeleid
2. Kwaliteit van sport- en beweegnota's te verhogen
3. Inzicht te geven in het brede pallet van sport- en beweegbeleid

1.1

Voor wie is de Beleidswijzer Sport en Bewegen bedoeld?

De Beleidswijzer Sport en Bewegen is bedoeld om iedere gemeente van informatie en handvatten te voorzien om op een eenvoudige wijze te komen tot een beleidsnota. Het moet een hulpmiddel zijn voor gemeenten die nieuw sportbeleid willen formuleren, voor gemeenten die hun sportbeleid willen vernieuwen en voor gemeenten die nog geen aandacht besteden aan sport- en beweegbeleid.

Hoe is de Beleidswijzer opgebouwd?

De Beleidswijzer Sport en Bewegen geeft inzicht in de verschillende stappen om te komen tot een beleidsnota. Hieronder staan ze kort beschreven.

Voorbereiding

Stap 1. Keuze voor sport en beweegnota: Beschrijving van de aanleiding voor het ontwikkelen van nieuw sport- en beweegbeleid. Waarom stelt de gemeente sport- en beweegbeleid op, wat is de rol van de gemeente en hoe ziet het beleidscyclus er uit.

Stap 2. Draagvlak creëren: In stap 2 staat het creëren van draagvlak centraal. De gemeente moet investeren in zowel interne als externe draagvlak. Dit kan door interactieve beleidsontwikkeling en intersectoraal werken.

Analyse

Stap 3. Probleem en situatie analyse: Wat zijn de belangrijkste trends, ontwikkelingen en knelpunten binnen de gemeente. Natuurlijk gericht op sport- en bewegen.

Stap 4. Visie, doelen en doelgroep: In deze stap bepaalt de gemeente wat zij de komende jaren wil bereiken met sport- en bewegen. Dit wordt weergegeven in een: missie, visie, hoofd en subdoelstellingen.

Uitvoering

Stap 5. Menukaart sport en bewegen: Met welke activiteiten, projecten, programma's en beleidsmaatregelen kunnen de gesignaleerde knelpunten worden aangepakt?

Stap 6. Implementatie en uitvoering: Hoe gaan we het doen? De activiteiten, projecten, programma's en beleidsmaatregelen worden beschreven in een plan waarin doelen, activiteiten, materialen en tijdsplanning staat beschreven.

Randvoorwaarden

Stap 7: Randvoorwaarden: Welke en hoeveel middelen en hulpbronnen zijn voor die activiteiten nodig? Welke samenwerkingspartners zijn nodig voor de uitvoering van de activiteiten? Hoe kan draagvlak worden gecreëerd bij de samenwerkingspartners?

Evaluatie

Stap 8: Keuze van evaluatiemethoden en monitoring: Prestatiemeting is belangrijk om vast te stellen of de in het beleid vastgestelde doelstellingen daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Verankering

Stap 9: Verankering: Continuïteit van sport- en beweegbeleid.

FACTSHEET MENUKAART SPORT EN BEWEGEN

Wat is de Menukaart Sport en Bewegen?

De menukaart is een soort kapstok waaraan verschillende thema's hangen. Iedere gemeente wordt uitgedaagd om deze thema's te overwegen en daarbinnen te formuleren "wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we doen?".

Uit welke hoofdthema's bestaat de Menukaart Sport en Bewegen?

1. Sportstimulering
2. Actieve gezonde leefstijl
3. Maatschappelijke waarde van sport
4. Sport en onderwijs
5. Sport- en beweegaanbieders
6. Sportaccommodaties
7. Sport- en speelruimte in de wijk
8. Recreatie
9. Evenementen
10. Topsport en talentontwikkeling

Welke informatie is er beschreven per thema?

- Beargumentering van het beleidsthema
- Toekomstvisie
- Doelstelling van beleidsthema
- Resultaten
- Activiteiten en middelen
- Monitor en evaluatie
- Tips
- Inspirerende voorbeelden
- Mogelijke samenwerkingspartners
- Interessante links en relevante literatuur

Voor wie is de Menukaart Sport en Bewegen?

De Menukaart Sport & Bewegen is bedoeld om lokale beleidsmakers die met sport en bewegen te maken hebben.

Wie zitten er achter de Menukaart Sport en Bewegen?

De Menukaart Sport en bewegen wordt samengesteld door NISB, VSG en NOC*NSF met behulp van MOVISIE, Kennispraktijk Steenberg, DSP-groep, Alliantie School en Sport

Waar kan ik de menukaart Sport en bewegen vinden?

www.menukaartsportenbewegen.nl